

Osvoboditev živali

REVIJA ZA PRIJATELJE ŽIVALI
BREZPLAČEN IZVOD

AKTUALNO

**Črna prihodnost
rjavega medveda**

NE PREZRITE

Kruta resnica o mleku

NARODNI PARK

Gran Paradiso, Italija

24

LETNIK 9 DECEMBER 2012

LETNIK 9

PRIJATELJSTVO BREZ MEJA

Cenjene bralke, spoštovani bralci!

Počasi se končuje leto 2012, leto, ki ni prineslo izboljšanja v odnosu do živali in narave. Vsak konec leta si v društvu zastavljamo isto vprašanje. Ali bo novo leto prineslo boljše razmere za živali. To je vsekakor tudi želja in vprašanje mnogih, ki se zavedajo, da tako ne bo šlo v nedogled.

V tej številki smo največ prostora namenili našim medvedom, kajti nepotrebnih in nezakonitih pobojev s strani lovcev je vedno več. Zgodbe v medijih, da je medved napadalen in dela škodo, so povečini napihnjene, kajti senzacionalističen način poročanja je postal sredstvo pritegovanja pozornosti. To pa žal ne pomeni le zavajanja javnosti, temveč tudi spodbujanje nestrpnosti do teh lepih in plašnih prebivalcev naših gozdov. Naša naloga je, da v reviji ljudi obveščamo, kakšna so dejstva in kdo je v resnici napadalen in dela škodo.

V klavnicah po svetu vsako leto za prehrano ljudi pobijejo 60 milijard živali, v Sloveniji okrog 30 milijonov. Mnoge živali so še pri zavesti, ko jim klavec prereže vrat. Trpljenja polno pa je tudi njihovo življenje. Množična živinoreja ne pozna milosti. Vse to pa omogočajo države z visokimi subvencijami z davkoplačevalskim denarjem, tudi v času, ko se mora na vseh drugih področjih varčevati.

Še posebno se klanje živali poveča ob praznovanju novega leta in božiča, ki velja za praznik miru ali celo duhovnega ponotranjenja. Ali k temu sodijo preobilno obložene mize in kosi ubitih živali? Odgovor na to vprašanje daje v svojem članku teolog in sociolog Moris Hobljaj. Nekateri starši svojim otrokom žal ne morejo omogočiti vsega, kar si želijo za praznike. V javnosti se vzbudi čut za solidarnost in tako stečejo dobrodelne akcije, kjer se zbirajo prispevki za ogrožene družine. Kaj pa živali, ki jih v času praznikov pokoljejo? Na tem nivoju pa javnost v veliki meri še ni prišla do spoznanja, da tudi živali želijo živeti in njihov namen ni, da nam predstavljajo slavnostno večerjo.

Tudi v gozdovih in na poljih ni nikoli miru. Lovci namreč vsako leto pobijejo več kot milijardo živali, v Sloveniji okoli 100.000. Svoje početje upravičujejo z izgovorom, da je lov potreben za ravnovesje v naravi, kar vsekakor ne drži. V tej številki si lahko preberete, kako je v italijanskem parku Gran Paradiso, kjer lova ni in lovcev ne pogrešajo. Takih primerov, kjer ne izvajajo lova, je v svetu še veliko in tam gredo naravni procesi uravnavanja ravnovesja svojo pot. Nekaj veselja so nam prinesle vsaj odločitve Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi z lovom na zasebnih zemljiščih.

Cenjene bralke, spoštovani bralci, želimo vam vse dobro v novem letu, pa ne pozabimo na živali, kajti že Pitagora (6. stol. pr. n. št.) je učil, da se človeku povrne vse, kar stori živalim: »Zemlja bogato in obilno podarja miroljubno hrano. Nudi vam jedi, ki niso obremenjene z umori in krvjo«. In mi skoraj tritisoč let kasneje?

mag. Martin Vrečko

4	ČRNA PRIHODNOST RJAVEGA MEDVEDA
7	KRVAVO IZTREBLJANJE MEDVEDA
10	PETICIJA PROTI Odstrelu OGROŽENIH VRST
12	Z VSAKIM USTRELJENIM MEDVEDOM NAS JE MANJ
15	LASTNIK ZEMLJIŠČA SME PREPOVEDATI LOV
17	POBIJANJE VOLKOV IN MEDVEDOV PRED USTAVNIM SODIŠČEM
20	ŽIVALI V NARODNEM PARKU GRAN PARADISO
24	KRUTA RESNICA O MLEKU
26	NOVICE IZ SVETA ŽIVALI
28	NAJMOČNEJŠI NEMEC: RASTLINOJEDEC
29	HOKEJSTKA INA PREZELJ JE VEGETARIJANKA
30	BOKSAR TIMOTY BRADLEY USPEH PRIPISUJE VEGANSKI PREHRANI
31	MLADI IN VEGETARIJANSTVO
33	ADIJO, MESO
35	MEDNARODNI GABRIELIN SKLAD
36	ŠKODLJIVA KORISTOLJUBNOST ČLOVEŠKIH DELITEV
37	LJUDJE, PRENEHAJTE JESTI ŽIVALI
39	ŽIVALIM PRIJAZNO NAKUPOVANJE KOZMETIKE IN ŽIVIL
40	KOMU JE NAMENJENA ZDRAVA TELEVIZIJA
41	RECEPTI

OSVOBODITEV ŽIVALI, revija za prijatelje živali, letnik 9, številka 24, december 2012

IZDAJATELJ:

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva,
tel.: 03/5763 303, 051 655 577
Transakcijski račun: SI56 02011-0253228311
Spletna stran: www.osvoboditev-zivali.org
E-pošta: urednistvo@osvoboditev-zivali.org
Predsednik: Stanko Valpatič

UREDNIŠTVO:

Glavna in odgovorna urednica: Blanka Prezelj
Izvršni urednik: mag. Martin Vrečko

Člani uredništva: Blanka Prezelj, Gretta Mikuž Fegic, Dita Kastelic, Daša Petek, Tamara Štiglic, mag. Martin Vrečko, Stanko Valpatič
Oblikovanje: Aleš Sotelšek

TISK:

SET d.d., Vevška cesta 52, 1260 Ljubljana - Polje
7. december 2012, natisnjeno v 10.000 izvodih

Stališča Društva niso nujno identična stališčem avtorjev člankov.

Črna prihodnost rjavega medveda

Foto: Viktor Luskovec ©

OSVGBODITEV ŽIVALI december 2012

Rjavi medved je bil v preteklih stoletjih iztrebljen v večjem delu Evrope, v Sloveniji, eni od najmanjših evropskih držav, pa so medveda ohranili pred izumrtjem. Na območju srednjeevropske Slovenije dandanes živi okrog 440 medvedov.

Naklonjenost do rjavega medveda (*Ursus arctos*) ima v Sloveniji dolgo tradicijo. V drugi polovici 19. stoletja, torej v času, ko so medveda in druge zveri po Evropi preganjali kot škodljivce in so oblasti razpisovale nagrade na njihove glave, so na Slovenskem pisali temeljne osnove varstva narave in trajnostnega razvoja. Veleposestniki Auerspergi in vizionarski gozdar dr. Leopold Hufnagel so pred natanko 120 leti na Kočevskem pred sečnjo zavarovala zadnje preostanke pragozdov in namesto goloseka uvedli napredni prebiralni način gospodarjenja z gozdom. Tudi na rjavega medveda, eno najbolj mogočnih vrst živali v Evropi, ki mu je v tedanji Sloveniji grozilo izumrtje, niso pozabili.

Po širnih gozdnih veleposestvih v jugozahodnem delu današnje Slovenije in sosednjega Gorskega Kotarju v sedanji Hrvaški je bil medved že daljnega leta 1889 po njihovi odločitvi zavarovan kot posebno dragocena vrsta divjadi. To naj bi bilo celo prvo zavarovanje medveda v Evropi. Streljali so samo posamezne problematične medvede, ki so povzročali škodo. Druge so varovali in celo hranili na mrhoviščih, da ne bi prihajalo do škode na premoženju ljudi. Do I. svetovne vojne je bila izvirna ekološka miselnost na Slovenskem daleč pred časom, ledine pa niso orali samo v evropskem prostoru, temveč v svetovnem merilu.

Takrat je rjavemu medvedu v večjem delu Evrope bila plat zvona. Nekoč je rjavi medved živel po vsej Evropi z izjemo velikih otokov, kot so Islandija, Irska, Korzika in Sardinija. V zadnjih nekaj stoletjih pa je človek iztrebil medveda z uničevanjem naravnega habitata, predvsem s krčenjem gozdov, intenzivnim kmetijstvom in urbanizacijo. Tisti medved, ki jim je uspelo preživeti sistemsko uničevanje njihovih habitatov, so se morali soočiti še z grožnjo neposrednega uničevanja z lovom. Slednje je nazadnje pripeljalo do izumrtja medveda v pretežnem delu Evrope. Preživel je le v

Skandinaviji, Jugovzhodni Evropi ter v posameznih enklavah v Italiji (v Abruzzih in Alpah) in Španiji (v Pirenejih in Kantabrijskih planinah). V celotni Evropi dandanes živi približno 50.000 medvedov, od tega približno 35.000 v evropskem delu Rusije. Največja zabeležena gostota medvedov je ravno na območju Slovenije in balkanskih držav - od 100 do 200 medvedov na 1.000 km². Za primerjavo: v Skandinaviji je bistveno nižja, od 0,5 do enega medveda na 1.000 km².

Slovenija je s svojo srednjeevropsko lego na severozahodnem robu strnjenegega območja dinarske populacije rjavega medveda. Vzhodno alpsko dinarsko populacijo tvorijo živali, ki naseljujejo gozdnata območja od avstrijskih Alp in severovzhodne Italije na severu, prek Dinarskega gorstva do gorovja Pindus v Grčiji na jugu. Dinarska populacija rjavega medveda v Sloveniji je najbolj zahodni del razširjenosti rjavega medveda v Srednji Evropi in predstavlja naravni koridor za migracijo medveda proti severu. Slovenska populacija je zakladnica za ponovno poselitev alpskega območja po naravni poti.

Selitev medveda proti Italiji, Avstriji, Švici in Nemčiji se je v zadnjih letih bistveno otežila. V Sloveniji so namreč zgradili avtocestno omrežje, ki je brutalno presekalo tisočletne selitvene koridorje. Posledice smo zaznali že v Sloveniji, ko se je v zelo kratkem obdobju spremenila struktura populacije, ki živi severno od avtocestnega omrežja. Prevladujejo samci, medvedk pa je čedalje manj. Pri izgradnji slovenskega avtocestnega omrežja namreč niso dovolj pozornosti posvetili izgradnji ustreznih zelenih mostov, prek katerih bi se lahko poleg medveda in ostalih zveri selile tudi druge prizadete vrste. Prečkanje avtocest ob strmo naraščajoči gostoti prometa je za medvedko z mladiči pravcati podvig. Navkljub nagonu ga očitno zvečine opustijo.

Rjavi medved je predstavnik razreda sesalcev (*Mammalia*), reda zveri (*Carnivora*) in družine medvedov

(*Ursidae*), ter je od vseh vrst medvedov po svetu najbolj razširjen. Poleg rjavega medveda je na svetu še sedem različnih vrst medvedov, od katerih so najbolj znani panda (*Ailuropoda melanoleuca*), severni medved (*Ursus maritimus*) in črni medved ali baribal (*Ursus americanus*). Rjavi medved je tako kot večina medvedov vsejed, le severni ali polarni medved je izrazito mesojeda vrsta.

Medved, ki je lahko aktiven ves dan, njihova aktivnost pa je odvisna od pogojev v okolju, obilja hrane in človekovih aktivnosti. Medved lahko prehodi velike razdalje, tudi do nekaj deset kilometrov dnevno. Površina izoblikovanega teritorija odrasle živali je različna. Odrasle samice se zadovoljijo s teritorijem, velikim do 100 kvadratnih kilometrov. Odrasli samci pa imajo nekajkrat večje potrebe. Velikost teritorija je odvisna od pestrosti habitata in prehranske osnove, med sabo se lahko tudi prikrivajo. Večji del prehrane rjavega medveda je rastlinskega izvora, v posameznih obdobjih leta do 95 odstotkov! Temu je prilagojeno tudi njegovo zobovje in prebavni trakt. Beljakovinsko hrano si zagotovi predvsem z žuželkami, kot so mravlje, čebele in ose ter njihove ličinke in bube. Na njegovem jedilniku so še nekateri drugi nevretenčarji in glodavci ter mrhovina. Izjemoma upleni kakšno večjo žival, npr. parklarje ali bolne živali, priložnostno pa tudi drobnico in le redko večjo živino. Neurejena smetišča in klavnični odpadki so zanj pravcata zakladnica. Konec poletja in v jesenskih mesecih, ko si nabira potrebno toliščo za tako imenovano zimsko spanje, je še posebno navezan na plodove gozdnega drevja, kot so želod, žir in kostanj, sadje in koruzo, ki jo lovci nastavljaajo na krmiščih za divje prašiče. Telesna teža se mu takrat močno poveča - tudi do 20 odstotkov. Odrasli samec rjavega medveda doseže težo do okrog 300 kg, izjemoma še nekaj več, samice pa skoraj pol manj, do okrog 180 kg. Medved zimске mesece praviloma prespi, pravzaprav predrema v svojem brlogu.

Foto: Viktor Luskovec ©

Medved je izjemno plašna žival, ki se srečanjem s človekom praviloma na daleč izogiba. Človeka nikoli ne zalezuje in lovi kot plen za hrano, napade ga le v primeru, če se počuti ogroženega. Najpogostejši primeri so, ko vodeča medvedka brani mladiče, ali ko človek preseneti medveda v situaciji, ko nima drugega izhoda, če je ranjen ali v brlogu in ko ga vznemiri npr. pes. Ker medved zelo dobro voha in sliši, se človeku praviloma izogne. Srečanja z njim so zato redka, tudi na območjih, kjer je razmeroma pogost.

Rjavi medved je navkljub domnevno stabilni številčnosti še vedno ogrožena vrsta in je uvrščena na rdeči seznam ogroženih živalskih vrst. Rjavi medved je po kategoriji IUCN opredeljena kot prizadeta vrsta (oznaka E - endangered), to pomeni, da ji grozi izumrtje, če se bodo dejavniki ogrožanja še nadaljevali. Najbolj ga ogrožajo uničevanje in krčenje življenjskega prostora, prekinjanje selitvenih koridorjev, onemogočanje stikov z osnovno populacijo (npr. z izgradnjo avtocestne in železniške infrastrukture), lov in trofejni odstrel.

V Sloveniji je medved popolnoma zavarovana vrsta, ki po slovenski zakonodaji nima statusa lovne divjadi.

Slovenska populacija rjavega medveda po ocenah strokovnjakov šteje 440 osebkov. To je občutno premalo za kratkoročno ohranitev vrste rjavega medveda in njegovo naravno naselitev alpskega prostora. Minimalna viabilna populacija rjavega medveda je vsaj 1.000 živali oziroma več kot dvakrat toliko, kolikor ocenjujejo, da jih dandanes živi v Sloveniji.

Ker je slovenska populacija rjavega medveda le sestavni del dinarske populacije, je minimum viabilne populacije zagotovljen, saj naj bi na celotnem območju živelo okrog 2.500 medvedov. Je pa to število znatno pod spodnjim robom evolucijske populacije, ki zagotavlja dolgoročni obstoj. Rjavemu medvedu se torej obeta črna prihodnost, če pristojni ne bodo izvedli ukrepov za dolgoročno ohranitev medveda in njegovega življenjskega prostora ter zagotovili sožitja človeka in medveda.

Zavod za ekologijo Narava 2001, kontakt: eko.zavod@gmail.com
Zavod za ekologijo Narava 2001, Slovenska cesta 55B, SI-1000 Ljubljana

Krvavo iztrebljanje medveda

Lovci v Sloveniji izvajajo enega najbolj okrutnih odstrelav rjavega medveda na svetu: iz narave vsako leto izločijo več kot 20 odstotkov celotne populacije! To je nekajkrat toliko, kot kjerkoli drugje na svetu.

Čeprav ima rjavi medved v Sloveniji status ogrožene in popolnoma zavarovane vrste, ki po slovenski zakonodaji ni lovna divjad, je stvarnost naravnost grozljiva. V obdobju od leta 1998 do 2010 so v Sloveniji po uradnih podatkih pobili kar 1.120 medvedov oziroma v povprečju 93 medvedov na leto. Okroglih 80 odstotkov vseh je bilo ustreljenih, nadaljnjih 17 odstotkov pa je znašal krvavi davek na slovenskih (avto)cestah in železnicah. Nekaj je bilo najdenih mrtvih. Lovci še nikoli niso pobili toliko medvedov kot v zadnjih nekaj letih.

Tako radikalen poseg v populacijo rjavega medveda nima primerjave v svetovnem merilu. Krvavo iztrebljanje v Sloveniji prekaša vse druge države, kjer je lov na medveda še dovoljen. Podatki so zastrašujoči. Povprečna starost pobitih medvedov je le okrog tri leta, po zbranih podatkih pa je moč ugotoviti, da naravne smrti umre morda komaj

vsak peti. Najstarejši poginuli kosmatinec je bila medvedka, ki je v starosti 21 let končala na železniških tirih. Najstarejši izločeni samec, ki bi lahko čakal starost več kot trideset let, kolikor naj bi v naravi živeli medvedi, je omahnil v 14. letu. Polovica vseh medvedov umre do starosti 2,5 let, samo okoli 20

domnevno celo naraščala. Paradoks je le navidezen: izpraznjena mesta so namreč vedno znova zapolnili prišleki iz odstrelu čez južno mejo znaša kar 75 odstotkov, njihova povprečna starost pa je 5,5 let. Na slovenski strani lovci intenzivno pobijajo mlajšo populacijo medvedov, ki se sprti obnavlja z

Slovenska populacija rjavega medveda po ocenah strokovnjakov šteje 440 osebkov. To je občutno premalo za kratkoročno ohranitev vrste rjavega medveda in njegovo naravno naselitev alpskega prostora.

odstotkov osebkov, ali le vsak peti, dočaka spolno zrelost v tretjem letu življenja. V naravnih razmerah je absolutno preživetje medvedov precej višje.

Slovenska politika odstrela medveda je vstopila v prekletstvo začaranega kroga, ko je navkljub močnemu poseganju v populacijo le-ta

osebki s Hrvaške, trofejno orientiran lov na medveda na Hrvaškem pa pokosi tudi slovenske kapitalne medvede, ki gredo na Hrvaško. Odstrel rjavega medveda, ki ga skrivajo za oznako izredni odvzem iz narave, so navili do skrajnosti.

»Nenavadno se mi zdi, da medved še vedno prenese tako visok odstrel,« je bil zgrožen dr. Boris Kryštufek iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije in Univerze na Primorskem. »V resnici še vedno ne vemo, koliko jih živi pri nas. In ne vemo, kaj se v populaciji dejansko dogaja, današnje stanje pa je povsem kaotično.« Za resno znanstveno in raziskovalno delo očitno še vedno ni prostora.

V Sloveniji so zavarovali medveda že daljnega leta 1889, kar ga je obvarovalo pred izumrtjem.

Letošnji primer likvidacije mlade medvedje družine je do obisti razkril delovanje državne lovske organizacije in pristojnih državnih ustanov za lov in varstvo narave. Medvedka z dvema letošnjima mladičkoma je nekajkrat obiskala pomožne objekte pri Kočevski Reki v južni Sloveniji. Vse skupaj je povzročila morda za največ 500 evrov škode na kokoših, domačih zajcih in krmi za njih. Državni lovci bi morali v skladu s slovensko zakonodajo in z mednarodnimi pakti izvesti odvračalne ukrepe, v skrajnem primeru pa odloviti medvedjo družino in jo preseliti

globlje v gozd. Državni lovci pod vodstvom **Zlatka Ficka** in njegova nadrejena **Marko Jonozovič** in **Jošt Jakša** iz Zavoda za gozdove Slovenije so Agencijo za okolje in njeno uradnico **Matejo Blažič** očitno zavedli do te mere, da je dovolila odstrel.

Pogrom zoper medvedjo družino so izvedli s surovo zlorabo materinstva in starševske predanosti. Medvedja

mati je simbol ljubečega materinstva, ki bo svoje otroke branila tudi za ceno svojega življenja. Tako se je tudi zgodilo. Lovci so najprej ubili enega mladiča, češ da bodo tako pregnali medvedko z drugim mladičem proč od hiše. Medvedka se je seveda vrnila, vsa v šoku je roteče iskala in klicala izgubljenega otroka, begala po okolici in ga zaman iskala. Na mestu odstrela je bil le krvav madež od njenega otroka, ubitega medvedka pa so lovci po tem, ko so se fotografirali z njim, odpeljali v hladilnico, kjer ga je prevzel trgovec z divjačino... Naslednji dan so državni lovci ubili še drugega

medvedka in nazadnje še ljubečo mater medvedko.

Pristojne državne ustanove Zavod za gozdove Slovenije, državno lovišče Snežnik Kočevska Reka in Agencija RS za okolje so po doslej zbranih podatkih delovali malomarno, nestrokovno in celo nezakonito. V sramotno početje naj bi bili celo vpleteni nekateri odgovorni s pristojnega ministrstva za okolje in del stroke. Na pristojnega ministra za kmetijstvo in okolje **Franca Bogoviča** smo že trikrat naslovili pobudo, naj nad delovanjem pristojnih ustanov uvede strokovni nadzor, zoper odgovorne pa ukrepa. Minister Bogovič doslej ni niti odgovoril.

Vsi protesti zoper takšno krvavo politiko so bili zaman. **Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice** iz Ostrožna pri Ponikvi je zoper Republiko Slovenijo ter Ministrstvo za okolje in prostor sprožilo več postopkov na ustavnem sodišču in pred Evropsko komisijo, v posameznih primerih so vložili tudi kazenske ovadbe. Čeprav so bili v nekaterih primerih uspešni, je bil izkupiček za slovensko populacijo rjavega medveda pičel. »Zelo

Foto: Viktor Luskovec ©

žalostno, da je razmišljanje še vedno na tako primitivnem nivoju,« je povedal Stanko Valpatič, predsednik društva, ki napoveduje nove akcije za odpravo lova. Takšna politika po njegovem mnenju ne more trajati v nedogled. »Samo vprašanje časa je, kdaj bo prišlo do zloma populacije,« nadaljuje Valpatič, »nekatero študije so jasno pokazale, da intenzivni odstrel kratkoročno lahko povzroči dvig številčnosti, nato pa sledi zlom populacije.«

Vplivni lovski lobi očitno povsem obvladuje slovensko vlado. Ko si je italijanska stranka Severna liga lani poleti omislila piknik, so za goste uvozili 53 kilogramov medvedjega mesa iz Slovenije. Z »dogodkom« so namreč nasprotovali naseljevanju rjavega medveda v pokrajini Trentino. »Nenavadno« in »barbarsko« sta namero radikalcev

obsodila tedanja zunanji minister Franco Frattini in Stefania Prestigiacomo, ministrica za okolje. Specializiran oddelek karabinjerjev jim je piknik »pokvaril« z zaplenitvijo mesa. Razlog: meso so uvozili brez ustreznih dovoljenj. Mednarodni škandal je slovenska vlada pod vodstvom Boruta Pahorja

Ali je potem kaj nenavadnega, če se medved z vso previdnostjo pojavi šele v zavetju teme, ko se počuti dovolj varnega – pred človekom? V odročnih krajih je medved namreč dnevna žival. V Evropi je moral medved svoj dnevni ritem pomakniti globoko v noč in se podnevi zateči pod zemljo, če je hotel ubežati

Odrasli medvedi so v Sloveniji postali pravcata redkost, saj jih lovske krogle zvečine pokosijo, še preden dosežejo spolno zrelost.

»popravila« na prvi seji po decembrskih predčasnih volitvah, ko bi morala opravljati le tekoče posle. Trgovanje z mesom in drugimi deli telesa ubitih medvedov je slovenska vlada na dan obletnice smrti Johna Lennona – kratkomalo sprostila.

človekovemu preganjanju in tako preživeti. Tisti osebk in vrste, ki tega niso pravočasno spoznale in se niso umaknile, so preprosto izginile. Izumrle so zaradi človeka.

Foto: Viktor Luskovec ©

Ogrožene vrste velikih zveri

kličejo na pomoč

Foto: Viktor Luskovec

Poziv slovenski vladi in pristojnemu ministru, naj takoj prenehajo s pobijanjem ogroženih volkov in medvedov ter odpravijo trgovanje z ogroženimi vrstami. Prispevajte svoj glas in podpis proti krvavemu lovskemu genocidu nad ogroženimi volkovi in medvedi, ki se odvija v Sloveniji. Svoj protest in poziv pošljite na naslove vlade Republike Slovenije in druge organe odločanja: gp.kpv@gov.si, gp.mko@gov.si, franc.bogovic@gov.si, gp.uprs@up-rs.si, gp@dz-rs.si, gp@ds-rs.si, info@varuh-rs.si in podpišite peticijo na naši spletni strani [www.osvoboditev - zivali.org](http://www.osvoboditev-zivali.org)

Za ogrožene vrste velikih zveri, rjavega medveda, volka in risa, v Republiki Sloveniji spet bje plat zvona. Slovenska vlada in ministrstvo za kmetijstvo in okolje sta povsem podlegla vplivu lovskega lobija. Minister za kmetijstvo in okolje Franc Bogovič je izigral slovensko in evropsko zakonodajo, ko je prejšnji mesec odredil poboj 72 medvedov in 8 volkov, slovenska vlada pa je pred kratkim dovolila trgovanje z mesom in drugimi ostanki pobitih medvedov in volkov.

Ukrepi slovenske vlade in njenega ministra so po svoji vsebini genocidni, saj predvidevajo poboj tretjine oziroma četrte populacije dveh ogroženih vrst, za sprejem sporne odločitve »po hitrem postopku« in nepravilnega ravnanja pa nimata zakonske podlage in strokovnih argumentov. Lov na volka je popolnoma neupravičen, predvideni odstrel medveda, ki bo prinesel več škode kot koristi, pa lahko povzroči zlom populacije. Slovenske oblasti s celoletnim in vsakoletnim pobijanjem ogroženih volkov in medvedov skozi stranska vrata

dejansko uvajajo redni lov na ogrožene vrste, ki je popolnoma prepovedan. Slovenska vlada s tem zlorablja in izigra tako slovensko kot mednarodno zakonodajo.

Rjavi medved in volk sta v Sloveniji redki in ogroženi vrsti. Obe vrsti sta uvrščeni v kategorijo »prizadeta vrsta« Rdečega seznama ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. To pomeni, da je njihovo število na kritični stopnji in je njihov obstoj na območju Slovenije v nevarnosti, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Med najbolj pomembnimi dejavniki ogrožanja so lovsko

preganjanje, trofejni lov in odstrel. Rjavi medved in volk sta popolnoma zavarovani vrsti, nimata več statusa divjadi, lovna doba, ki sta jo nekoč imela, pa je bila ukinjena. Lov in druge oblike ogrožanja so po slovenski zakonodaji strogo prepovedane.

Slovenske oblasti so genocidne ukrepe zoper ogrožene volkove in medvede sprejele na osnovi mnenja in predloga državnega Zavoda za gozdove Slovenije. Poudarjamo, da mnenje s predlogom za odstrel po svoji vsebini nima strokovne ali kakšne druge uporabne ali verodostojne vrednosti. Podatki o številčnosti medveda so zastareli, stari več kot pet let, ocene o številu medvedov pa so zgolj abstraktna ugibanja in ceneno fantaziranje z namenom zavajanja. Snovalci genocidnega posega (Marko Jonozovič, Rok Černe, Miha Marenče in Jošt Jakša iz Zavoda za gozdove Slovenije) svoj krvavi recept, po katerem bi pobili do četrte populacije rjavega medveda in tretjino od približno 30 volkov, kolikor naj bi jih samo še živelo v Sloveniji, opravičujejo z zlaganim sklicevanjem na uravnavanje velikosti populacije z okoljem, zaradi preprečitve resne škode, zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribiških območjih in vodi ter drugem premoženju ter zaradi zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi, vključno z zračno varnostjo, ali zaradi drugih nujnih razlogov prevladovanja javne koristi, ki je lahko tudi socialna ali gospodarska, in zaradi koristnih

Foto: Viktor Luskovec ©

posledic bistvenega pomena za okolje.

Genocidno ravnanje nima nikoli koristnih posledic. Zavod za gozdove Slovenije in posamezni strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi mnenja z odstrelom, niso strokovno neodvisni, saj se financirajo iz državnih virov in delujejo pod okriljem taistega ministrstva za kmetijstvo in okolje, ki si prizadeva za lov na ogrožene vrste.

Nikjer na svetu ne pobijejo tako visok odstotek medvedov in volkov, kot v Sloveniji. Nikjer v razvitem svetu niso znanstvena spoznanja in sodobni odnos do ogroženih vrst in narave na tako primitivni stopnji. Nepojmljivo je, da imajo organi odločanja tako

neprimeren in sprenevedav odnos do naravnih vrednot lastne domovine. Naravne vrednote in ohranjena narava v nobeni državi niso narodni sovražnik, temveč notranje bogastvo, ki ponuja priložnosti za prijazen trajnostni razvoj.

Zato vas, gospod minister Franc Bogovič, pozivamo, da nemudoma umaknete sporno odločitev in uvedete moratorij na pobiranje ogroženih živalskih vrst, kot vam nalaga zakonodaja. Spoštovani gospod Janez Janša, predsednik vlade Republike Slovenije, zaustavite genocid nad ogroženimi volkovi in medvedi ter neupravičeno trgovanje z mesom in drugimi ostanki pobitih živali, kar se dogaja v vaši deželi.

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, www.osvoboditev-zivali.org

MEDVED NAŠ VSAKDANJI

Zavod za ekologijo Narava 2001 je v okviru LEADER projekta Medved naš vsakdanji in v sodelovanju z družbo UNIVOX, podjetjem za RTV produkcijo iz Kočevja, pripravil tri kratke dokumentarne filme o rjavem medvedu in z njim povezano problematiko. Objavljeni so bili na spletnem portalu YouTube in imajo registriranih že več kot 5.000 ogledov. Vsebina prvega 'Medved naš vsakdanji', objavljen ob dnevu Zemlje, se nanaša na pojavljanje medvedov v bližini naselij in pojasnjevanje razlogov za to. Drugi film 'Ustvarjeni za divjino, zaprti za rešetkami', objavljen ob svetovnem dnevu varstva okolja, se dotika občutljive problematike zadrževanja medvedov v ujetništvu, neupravičenega prilaščanja mladičev ter pomanjkanja ustreznega zavetišča in smiselnosti medvedjega ekoparka. Medved, rjavi medved je bil objavljen 26. junija (na rojstni dan naše domovine), vsebina pa se nanaša na ohranitev te mogočne živali. Navedeni filmi so pomemben del širših

prizadevanj za ohranitev rjavega medveda in njegovega življenjskega prostora ter vzpostavljanja sožitja pri sobivanju ljudi z medvedom.

Povezave na omenjene filme najdete na spletni strani Društva.

Z vsakim ustreljenim medvedom nas je manj

Na Kočevskem so državni lovci pod vodstvom Zlatka Ficka in na predlog Marka Jonozoviča z zlorabo starševske predanosti najprej brezvestno likvidirali nebojljena medvedka nato pa še njeno mamo. Krvavi obračun z mlado medvedjo družino še danes buri duhove v javnosti.

V Kočevju ustrelili medvedka, da bi mamo tako prestrašili, da se ne bi več vrnila, so se letos poleti pojavile vesti v slovenskih medijih. Nadaljevanje je po poročanju posameznih medijev znano. Medvedja mama se je vrnila na okrvavljeni kraj, glasno tožeč in iščoč ustreljenega mladiča. Naslednji dan so ustrelili še njenega drugega mladička in njo. Ob tem je nujno opozoriti na posledico izvedenih ukrepov, ki morda celo presega nepotrebno in prezgodnjo smrt treh medvedov. Gre za sporočilo ljudem in medvedom o uradno dovoljenem ravnanju z živimi bitji, ki temelji na zlorabi starševske predanosti. Prav

zato se moramo javno vprašati: niso taka dejanja zavržena?

Spomnimo se dogodkov izpred nekaj let, ko smo se seznanili s podobno zlorabo materinskega nagona. Takrat naj bi ujeta negodna medvediča s svojim obupanem klicanjem privabila mamo v past; mrtvi so vsi trije. Letos se torej spet

spraševanje o teži pomena tovrstnih dogodkov in nujnosti refleksije tudi za našo lastno človečnost je pomembno opozoriti. Jezero gorja se poveča vsakič, ko se zgodi kaj nepravičnega človeku ali živali, zato javno izrekam svoj NE.

Kot ljudje so tudi medvedi čuteča bitja, zelo učeča in prilagodljiva

Medvedja mati je simbol ljubečega materinstva, ki bo svoje otroke branila tudi za ceno svojega življenja.

zlorablja tisto, kar je med sesalci eden najmočnejših nagonov – skrb za potomstvo. Povejte otroku – spontano bo prepoznal grozovitost opisanega dogajanja. Na

spreminjajočim se življenjskim okoliščinam. To je povezano tudi s precej dolgim obdobjem otroštva, ki ga medvedki preživijo s svojo materjo, od enega do treh let;

Foto: Viktor Luskovec ©

pogosto v družbi s svojimi sorojenci. Medvedke čuječe, predano in zaščitniško kotijo, negujejo, dojijo, in kasneje hranijo, učijo in na raznovrstne načine vzgajajo svoje mladiče. V skupnem življenju z materjo se mladički igraje medvedijo, torej s pomočjo učenja v skupnosti razvijajo posebno medvedjo kulturo. Matere jim v tem času predajajo svoje življenjske spretnosti in preživetvene izkušnje, vključno s sporočili, kje se dobi hrana in koga se je treba bati. V času materinstva so dobrobit svojega zaroda pripravljene varovati in braniti tudi za ceno svojega življenja, ker je preživetje vrste nadrejeno posameznici. Medvedja mama si prizadeva najti hrano za svoja mladiče. Z naključnim odkritjem divjega smetišča, odvrženih klavnih odpadkov, bogastva v navadnem smetnjaku, vonjem hrane v nezavarovanih pomožnih objektih medvedka hitro ugotovi, da je mogoče tudi blizu ljudi priti do hrane.

Ne vemo natančno, kaj je doživljala naša medvedka ob nenadnem puku puške, hrupu, prepoznanju človeške navzočnosti po tem, ko je skrbno vodila mladiča in so bila njena čutila usmerjena k iskanju hrane in preverjanju varnosti, vemo pa, kako je ravnala. V grozi je zbežala, nato je nad strahom prevladala skrb za mladiča, morala se je vrniti na kraj, kjer ga je izgubila. Čez četrte ure ga je iskala in klicala na kraju zločina. Je prepoznala njegovo smrt? Nedvomno se je tudi drugi mladiček na smrt ustrašil.

Da bi mati lahko vzgajala mladiče in zanje požrtvovalno skrbela več let, obstajajo močne simbiotične vezi, zato medvedki ubiti otrok-mladič manjka (tu evfemizem »odvzeti« mladič veliko pove o človekovi želji po zasenčenju hudega, ki ga stori). Pogreša ga in trpi. Zagotovo tudi sorojenec čuti podobno. Ne gre za pripisovanje človeškega doživljanja medvedom, kot bi kdo utegnil pomanjševati zlo storjenega. Ob poznavanju sodobnih izsledkov proučevanja življenja medvedov in nekaterih drugih sesalcev ne moremo oporekati dejstvu, da imajo medvedje čustveno življenje, da

torej med drugim doživljajo radost in žalost. Vedno natančneje poznamo notranjo logiko vzajemnega soodvisnega odnosa, ki omogoča vzrejo in vzgojo mladičkov sesalcev, tudi medvedkov. Kdorkoli izmed nas je bil prisoten, ko so kravi odpeljali telička, ali je bil priča prezgodnjemu ločevanju psičkov in psice, lahko nezmotljivo prepozna osebno trpljenje prizadetih živali. Kakšno vedenje lahko pričakujemo od samice, ki zagotovo lahko poveže navzočnost ljudi z lastnim doživljanjem bolečine, strahu in groze, ob tem pa jo njena narava zavezuje k nadaljevanju skrbi za drugega mladička?

Kot misleča bitja, ki zmoremo svoja dejanja in opustitve pretehtati in premeriti tako za preteklo, sedanje in prihodnje, moramo reči: usmrtilitev prvega mladička je bilo nepremišljeno in neusmiljeno dejanje. Kaže na nezadovoljivo poznavanje medvedje narave. Povzročilo je hudo medvedki in sorojencu. Ustreliti mladiča, da bi odgnali medvedko!? Kasnejše vedenje medvedke, ki se je vrnila iskat mladiča, je bilo povsem predvidljivo. Vztrajanje medvedke v načinu pridobivanja hrane prav tako. In bilo je možno že vnaprej vedeti, da že prvo dejanje vodi k uresničitvi končnega ukrepa. Sodba je bila jasna: smrt z ustrelitvijo.

Idealno bi bilo, da se medvedji in človeški svet stikata karseda malo, da bi vsi živeli v miru in dostojanstveno. Vendar pa moramo v Sloveniji zaradi presečnosti med naravno in kulturno krajino, medvedjih stečin in človeških poti, razmišljati bolj o pogojih sopotništva. Zato se postavljajo tudi vprašanja, koliko bližine in oddaljenosti zmoremo eni in drugi. Nedvomno prebivalci na območjih, kjer prihaja do stikov z medvedi, potrebujejo ustrezne ukrepe, da srečanja ne bi pomenila konfliktov. Poznamo praktične rešitve z vpeljavo električnih ograj, odganjalcev, ki s pomočjo vidnih, vonjalnih in drugih sporočil, ki jih medvedje ne marajo, zaznamujejo določene kraje kot medvedom

neprivlačne; medovarnih smetnjakov in tako dalje.

Vredno se je vrniti k modrosti koroške narodne pripovedke *Hvaležni medved* iz naših prvošolskih čitank. Pripovedka govori o premagovanju strahu pred medvedom v stiski, prosečega pomoči, in o človeški materi, ki za svoje plemenito ravnanje prejme nagrado. Gre za skupno dobrobit pravih dejanj. V pripovedki je obrat, pomemben za iskanje etične rešitve, ki bo nosila naš podpis kot odgovor na naslednje vprašanje. Kakšno je primerno ravnanje z medvedko z mladičema, ki prihaja v bližino človeškega naselja jemat hrano za svojo družino?

Da ne bo nesporazumov: ne potrebujemo solzavega poistovetenja s projiciranimi podobami ljubkega pootročnega živalskega sveta v kakšni Disneyjevski različici, prav tako pa je popolnoma neustrezno prikazovati medveda kot krvoločno zver. Posamezna dejanja naj krepijo človeškost, ki je v zmožnosti sočutja in doumevanja istosti, ki si jo delimo živa bitja, in različnosti, ki se jih učimo spoštovati; vključno s starševstvom pri ljudeh in pri pripadnikih drugih živalskih vrst.

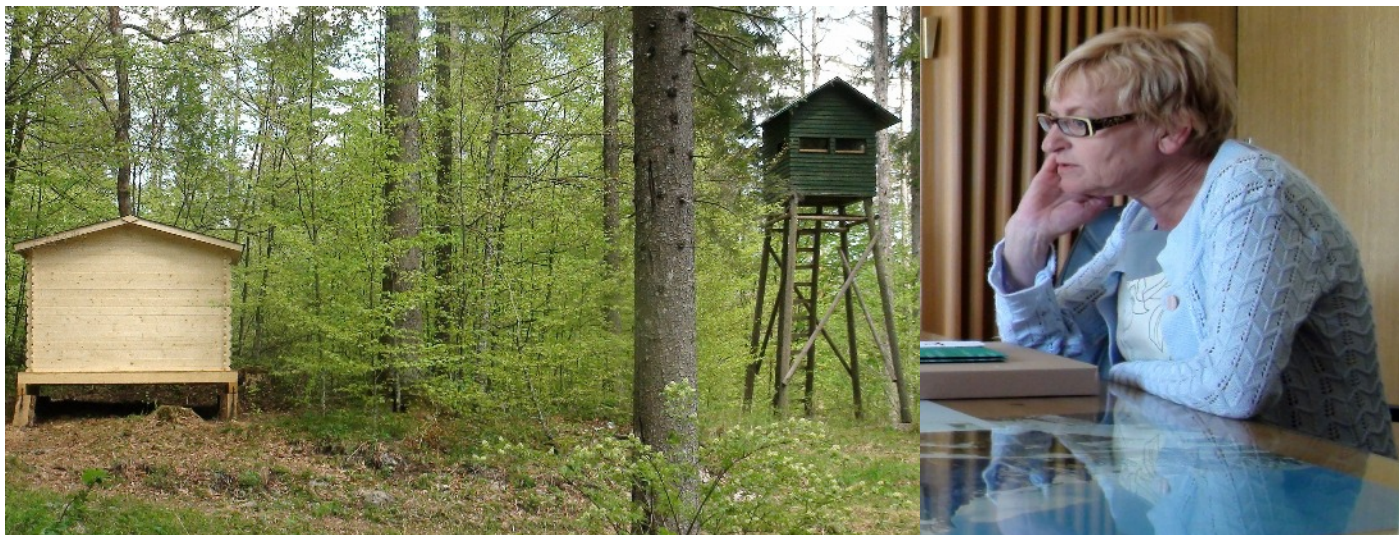
Brez sožitja z živalmi bi bili bistveno drugačni, če bi sploh bili. Zato je treba premislek o zaščiti medvedov vpeti v širši okvir vprašanja o varovanju živali nasploh. Javni diskurz o poboju medvedke in njenih dveh mladičkov so zaznamovale besede kot so »gospodarjenje z medvedi«, besedovanje o »humanih odstranitvah«, in »odvzemu medvedov iz narave«, ki sodijo v skupen grozd, zajet pod pojem »problematika medvedov«. A kdo je zares problematičen?

Zato krepko premislimo, preden bi se spet hotela oglasiti puška. Z vsako ustreljeno medvedko ali volkuljo ali risinjo umre kos divjega neba, človeška osirotelost pa se poglubi.

dr. Zalka Drglin

Je to res sožitje?

Ljudska univerza iz Kočevja je pod vodstvom tedanje direktorice in zdajšnje kočevske podžupanje Lili Štefanič (na sliki desno) pridobila podporo za financiranje projekta Sožitje, ki se financira iz evropskih skladov IPA za čezmejno sodelovanje s Hrvaško. Pri izvedbi projekta, ki je ovrednoten na zavidljivih 365 tisoč evrov, sodelujejo še Zavod za gozdove Slovenije ter javna ustanova Priroda in Nacionalni park Risnjak iz Hrvaške. Stalna praksa hrvaškega narodnega parka iz Gorskega Kotarja, na območju katerega niso nikoli lovili medvedov, žal ni pozitivno vplivala na slovenske partnerje.

Projekt Sožitje je tako ambiciozen, da se bo po zagotovitvi projektnih partnerjev dvignil celo življenjski standard lokalnega prebivalstva. Kako in na kakšen način bodo to dosegli, ni znano. Zagotovo pa ne z opazovalnico za medvede, ki je zasnovana kot ena od točk Medvedove poti od Jasnice do Broda na Kolpi. Najprej je treba pojasniti, da so prave opazovalnice za medvede precej drugačne, opazovalnica iz Sožitja pa še najbolj spominja na ceneno vrtno uto iz Baumaxa, ki jo že zdaj načinja vlaga. Za nameček to ni največja težava. Zavod za gozdove Slovenije je opazovalnico v podobi vrtno ute,

iz katere naj bi šolarji doživljali medveda v naravnem okolju, kratkoma postavil kar pod lovsko prežo, s katere pobijajo medvede. "Opazovalnica je po dogovoru z upravljavcem lovišča postavljena v kombinaciji z drugimi lovskimi objekti. Opazovalnica bo namenjena opazovanju in iz nje se odstrel ne bo izvajal," je na vprašanja radia Univox odgovoril Bojan Kocjan, vodja kočevske enote Zavoda za gozdove Slovenije. Medvede bodo pobijali iz bližnje lovske preže.

Stanko Valpatič

Zanimivo, korektno - in nekritično do odstrela

Na prvi lanski decembrski večer je v Prirodoslovnem muzeju Slovenije nastopil Miha Krofel, raziskovalec velikih zveri iz Biotehniške fakultete. Naslov njegovega predavanja, ki sta ga pripravila skupaj z dr. Klemnom Jerino, je bil Upravljanje in življenje z rjavim medvedom v Sloveniji. Velik del predavanja o življenju medvedov je bil zanimiv in korekten. Zataknilo se je pri vprašanjih o odstrelu medvedov.

Mladi raziskovalec Miha Krofel do sramotnega odstrela medvedov v Sloveniji ni bil kritičen ali se ogradil od njega, ni razkril nestrokovnosti določanja odstrelne kvote ali izpostavil škodljivo (ne)selektivnost pobijanja naših medvedov. Narobe, odstrel je brezpogojno podprl, češ da

bi v nasprotnem primeru pri nas živelo bistveno več medvedov. To, česar seveda ni z ničemer utemeljil, je neprepričljiva znanstvena špekulacija. Pri medvedu je podobno kot pri volku razvita samoregulacija vrste in je bistvenega pomena pri populacijski dinamiki vrste.

Bolj razgledani poznavalci tega področja so le nemočno skomignili z rameni. Kroflova domnevna lovška oporečnost naj bi bila posledica vpliva njegovega mentorja na fakulteti dr. Ivana Kosa, ki je eden od vidnejših lovskih funkcionarjev, in vplivu politike na pristojnem ministrstvu. Skupina raziskovalcev velikih zveri, v kateri poleg dr. Ivana Kosa, Aleksandre Majjić Skrbinšek, Tomaža Skrbinška, Huberta

Potočnika, dr. Klemna Jerine in drugih deluje tudi Miha Krofel, je vezana na sredstva slovenskih in evropskih davkoplačevalcev. Projekt SloWolf, ki ga trenutno izvajajo, je ovrednoten na več kot milijon evrov.

Stanko Valpatič

Lastnik zemljišča sme prepovedati lov

ODLOČITEV EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE V TOŽBI PROTI NEMČIJI

Evropsko sodišče za človekove pravice je 26. junija objavilo sodbo velikega senata v tožbi 9300/07 proti Zvezni republiki Nemčiji, ki jo je sprožil odvetnik Günter Hermann. Kot lastnik posestva je po nemški zakonodaji avtomatsko in proti svoji volji član lovske družine in mora na svoji zemlji dovoliti lov. Iz tega so, zanimivo, izvzeti le največji veleposestniki. Sodišče se je strinjalo z njim, da mora imeti lastnik pravico prepovedati lov. Hermann je pred tem tožil državo pred nemškim ustavnim sodiščem, ki pa je podleglo vplivu lovskega lobija. Sodišče v Strassburgu je po petih letih vendarle odločilo, da je nemška zakonodaja v tem delu v nasprotju s Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Od 17 sodnikov so proti glasovali le sodniki iz Nemčije, Srbije in z Islandije.

Stem je sodišče sledilo svojim odločitvam v prejšnjih tožbah. Francoski lastniki zemljišč so pravico prepovedati lov na evropskem sodišču za človekove pravice dosegli že leta 1999. Lastniki zemljišč iz Luksemburga so bili uspešni leta 2007. Glede na to, da je sodišče presodilo enako v vseh dosedanjih tožbah, je tudi morebitna tožba slovenskih lastnikov zemljišč proti Sloveniji obsojena na uspeh. Postavlja se vprašanje, ali bo Državni zbor proaktivno spremenil določbe Zakona o divjadi in lovstvu, Zakona o gozdovih in Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki silijo lastnike zemljišč, da trpijo lov na svoji zemlji, ali pa bo država počakal na tožbo in zapravljala denar davkoplačevalcev za obrambo, ki nima možnosti za uspeh, le zato, da bi podpirala interese lovskega lobija. Predsednica komisije državnega zbora za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Tamara Vonta je za Osvoboditev živali povedala, da podpira takšno rešitev in si bo prizadevala za ustrezno spremembo zakonodaje. Ministrstva za kmetijstvo pa med drugim meni, da bodo ob uveljavitvi te spremembe ostali lastniki zemljišč zase zahtevali lovno pravico, lovske družine pa bodo zahtevale spremembo svojih koncesijskih pogodb in izpostavile problematiko plačevanja odškodnin na posevkih. Celoten odgovor ministrstva je objavljen na spletni strani www.osvoboditev-zivali.org skupaj s komentarjem Društva za osvoboditev živali in njihove pravice.

mag. Martin Vrečko

Lovci so ustreljenemu jelenu odrezali glavo, da bi prišli do njegovega rogovja. Lovci rogovje jemljejo kot trofejo.

**LOVCI?
NE, HVALA.**

Pobijanje volkov in medvedov pred ustavnim sodiščem

Pobijanje volkov in medvedov je bilo za ministra za kmetijstvo in okolje Franca Bogoviča očitno eno od najbolj pomembnih dejanj. Pomembnejše celo od umeščanja obvoznice mimo Škofljice, ki je ministru Bogoviču med prvimi ministri zdajšnje vlade resno zamajala stolček. Premier Janez Janša je namreč pred kratkim pozval koalicijsko SLS, naj ga zamenja... V petek, 28. septembra, je bil v Uradnem listu objavljen pravilnik ministra za kmetijstvo in okolje, s katerim je dovolil pokončanje osmih volkov in 72 medvedov.

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice je k letošnji nakani za določitev odstrelne kvote medvedov in volkov, ki jo je (samovoljno?) pripravil Zavod za gozdove Slovenije, pristopilo z vso resnostjo. Sodelovali smo na posvetu ministrstva za kmetijstvo in okolje, ki je bil 24. septembra. Na ministrstvo pa smo v postavljenem roku naslovili tudi širše obrazložene pomisleke, pripombe in predloge. Ministru Bogoviču in njegovim svetovalcem smo argumentirano dokazali, da za sprejem pravilnika ni nobenega razloga.

Ne samo, da sprejem takšnega pravilnika ni upravičen, zaradi načina postopka in vsebine predloga je po našem mnenju celo v izrecnem nasprotju tako s slovensko kot tudi evropsko zakonodajo. Pa še ministrov korenček: Izkazalo se je, da je bil pravilnik za novo pobijanje volkov in medvedov pripravljen in praktično natisnjen, še preden se je zaključil rok za posredovanje pripomb. Ministrstvo v nasprotju z izrecnimi določbami zakona o varstvu okolja in Arhuške konvencije ni obravnavalo in do njih ni zavzelo nobenega stališča.

Odvetniška pisarna Desiree Baškovič in Borut Kariž je zato po pooblastilu

Odvetnica Desiree Baškovič, Foto: Primož Ahčin

Društva vložilo pobudo za ustavno presojo ministrovega pravilnika. Društvo ima status društva, ki deluje v javnem interesu, kar bi moral biti zadosten pogoj za priznanje pravnega interesa v tej zadevi.

V vsebinskem delu, kjer je treba pojasniti, v čem je protiustavnost oziroma protizakonitost izpodbijanega pravilnika, se je odvetnica Desiree Baškovič sklicevala na slovensko zakonodajo in mednarodne predpise. Minister Bogovič je v pravilniku za odstrel medvedov in volkov po njeni oceni kršil Zakon o varstvu okolja, Zakon o zaščiti živali, Zakon o divjadi in lovstvu, Zakon o ohranjanju narave, Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam, Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Na mednarodni ravni pa Konvencijo o biološki raznovrstnosti, Pogodbo o delovanju Evropske unije, Konvencijo o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov, Direktivo sveta EGS 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, Uredbo o ratifikaciji sporazuma med vlado RS

in vlado Francije o sodelovanju za odlov in preselitev rjavih medvedov iz Slovenije v Francijo.

»V pobudi smo uveljavljali tri sklope kršitev,« je povedala odvetnica Desiree Baškovič. »Prva je neskladnost z ustavo (predvsem 5. in 72. ter 73. člen ustave), zakoni in mednarodnimi konvencijami, ki določajo varstvo prizadetih živalskih vrst. Druga je kršitev načela sorazmernosti – če že štejem, da je človekov poseg potreben zaradi uravnavanja populacije, s čimer se sicer ne strinjamo in navajamo tudi argumente v prid stališču, da narava sama uravnava potrebno ravnovesje – potem je treba isti učinek doseči z milejšimi ukrepi, to je z odlovom in preselitvijo živali. Tretji pa je v nujnosti po spremembi ustavne prakse glede upoštevanja počutja živali, ki so v pogodbi o delovanju Evropske unije opredeljene kot čuteča bitja, prav tako pa tudi v 5. členu Zakona o varstvu okolja,« je pojasnila Baškovičeva.

Poleg tega je odvetnica Baškovičeva predlagala tudi začasno zadržanje izvajanja izpodbijanega pravilnika.

Primož Ahčin

**MOJA REDNA MESEČNA DONACIJA
DRUŠTVU ZA OSVOBODITEV ŽIVALI IN NJIHOVE PRAVICE
Pooblastilo za direktno obremenitev**

Donator (dolžnik):

Ime in priimek: _____

Datum rojstva: _____

Naslov : _____

Poštna številka in kraj.: _____

Telefon in/ali gsm: _____

pooblašča upnika:

DRUŠTVO ZA OSVOBODITEV ŽIVALI IN NJIHOVE PRAVICE
OSTROŽNO PRI PONIKVI 26
3232 PONIKVA

da pod pogoji določenimi s pogodbo, sklenjeno med upnikom in banko, do izrecnega preklica pooblastila, naloge za bremenitev, ki se nanašajo na račun društva, ki se lahko spremeni in je na dan podpisa pooblastila:

TRR društva: **SI56 0201 – 1025 – 3228 – 311**

in referenčno številko: _____
(izpolni društvo)

ali zaporedno številko direktne obremenitve upnika: _____
(izpolni društvo)

kratak opis storitve: plačilo prostovoljnega prispevka (donacije)

predlaga v breme računa številka: SI56 _____
(številka transakcijskega računa – izpolni donator)

obremenitev tega računa za znesek:

3 EUR 4 EUR 5 EUR (obkrožite) _____ EUR (znesek po lastni izbiri)

Banka naj izvede bremenitev računa na 18. dan v mesecu. Donator je dolžan zagotoviti kritje na svojem računu v skladu z določili banke.

Upnik se je v pogodbi z banko zavezal, da bo dolžnika obvestil o višini njegove obveznosti najmanj osem dni pred datum obremenitve računa.

Vsa nadomestila in stroške za opravljene storitve po tem pooblastilu bo banka zaračunavala v skladu z vsakokrat veljavno Tarifo banke. Imetnik računa banko pooblašča, da za poravnavo teh obveznosti bremeni zgoraj navedeni račun. Trenutno bremeni donatorja strošek 0,15 EUR za eno obremenitev.

Donator s svojim podpisom nepreklicno dovoljujem uporabo in posredovanje mojih podatkov med upnikom in banko vezanih na poslovanje z osebnim računom za potrebe izvajanja poslovanja z direktno bremenitvijo.

Kraj in datum: _____

Podpis donatorja – dolžnika:

(Izpolni društvo)

Kraj in datum: _____

Podpis pooblaščenice osebe, ki je izvršila
Identifikacijo dolžnika:

UGOVOR ALI PREKLIC PLAČILA: Upnik in banka sta sporazumna, da če se dolžnik z vsebino ali višino obremenitve ne strinja, lahko plačilo ugovarja tako, da poda ugovor pri upniku ali pri banki. Upnik prejeti ugovor upošteva tako, da podatke te obremenitve ne posreduje banki oziroma ZC. Če je ugovor določenega plačila posredovan matični banki, najmanj dva delovna dneva pred plačilom, banka v tem primeru ne bo izvršila tega plačila. Banka bo upnika o ugovoru obvestila v elektronski obliki. Ugovor ___se nanaša na točno določeno plačilo obveznosti in ne pomeni preklica oziroma ukinitve pooblastila.

Pooblastilo pošljite na naslov društva, ki bo uredilo vse potrebno za izvajanje direktne obremenitve.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:_____
(ime in priimek davčnega zavezanca)_____
(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)_____
(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni davčni urad, izpostava)

**ZAHTEVA
za namenitev dela dohodnine za donacije**

Ime oziroma naziv upravičenca

Dav

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca									Odstotek (%)
Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice	6	8	8	4	4	9	3	0		

čna številka upravičenca Odstotek (%)

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

PRIPOROČILO ZA IZPOLNJEVANJE ZAHTEVE ZA NAMENITEV DELA DOHODNINE ZA DONACIJE

V skladu s 142. členom Zakona o dohodnini lahko davčni zavezanec zahteva, da se do 0,5% dohodnine, po tem zakonu odmerjene od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje splošno-koristnih namenov in za financiranje političnih strank in reprezentativnih sindikatov. Davčni zavezanec lahko posameznemu upravičencu nameni 0,1%, 0,2%, 0,3%, 0,4% ali 0,5% dohodnine, seštevke vseh pa ne more presegati 0,5% dohodnine.

Med upravičenci, katerim je mogoče nameniti del dohodnine, je tudi Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva. Mogoče mu je nameniti do 0,5 % dohodnine. Izpolnjeno zahtevo je treba poslati na pristojni davčni urad, lahko pa tudi na naslov društva, v kolikor ne veste, kateri davčni urad je pristojen za vas. Društvo bo zahtevo nato poslalo na pristojni davčni urad. Davčni zavezanec lahko da zahtevo za namenitev dela dohodnine tudi prek sistema eDavki na spletni strani <http://edavki.durs.si>, pisno ali ustno na zapisnik pri davčnem organu. Če nam namenite del dohodnine, s tem niste prikrajšani, saj bi sicer šel ta del vaše dohodnine v državni proračun.

Davčni organ upošteva veljavne zahteve, s katerimi razpolaga na dan 31. decembra leta, za katero se dohodnina odmerja. Zahteva velja do trenutka, ko davčni organ prejeme novo zahtevo ali preklic zahteve.

Živali v narodnem parku Gran Paradiso

Foto: NP Gran Paradiso - Dario De Siena

Narodni park Gran Paradiso je bil ustanovljen leta 1922 kot prvi narodni park v Italiji z namenom, da ohranja eko sisteme okrog gorskega masiva Gran Paradiso za bodoče generacije.

Narodni park obsega 70.318 hektarjev in se razprostira na področjih doline Aosta in Piemonta. Na zahodu meji na francoski narodni park Vanoise. Že od ustanovitve pred 90 leti v narodnem parku ni več lova. Živali in narava so v ravnovesju. Cilji narodnega parka so ohranjanje biološke raznolikosti tega področja in njegove pokrajine, znanstveno raziskovanje, izobraževanje na področju okolja ter razvoj in podpora trajnostnemu turizmu. Leta 2006 je Svet Evrope narodnemu parku Grand Paradiso dodelil evropsko diplomu za zavarovana območja. Narodni park Gran Paradiso je za obiskovalce odprt vse leto.

Obširni teritorij se začne na nadmorski višini 800 m in presega z vrhom Gran Paradiso mejo 4000 metrov. Vrh Gran Paradisa v središču narodnega parka je s svojo višino 4061 m najvišji vrh Grajskih Alp in hkrati najvišja gora, ki je s svojim podnožjem v celoti na italijanski strani.

Simbol narodnega parka je kozorog. Poleg kozoroga živijo na skalnatih področjih in gorskih travnikih gamsi, svizci pa tudi planinski orli in bradati ser. V nižjih legah, do nadmorske višine okrog 2000 m, živijo divji prašiči, srnjad, jelenjad, lisice, različne vrste kun, zajcev in divjih kuncev. V zadnjih letih so se v Gran Paradiso vrnili risi in volkovi. »Nikoli nismo imeli škode in nikoli nam ni bilo treba kakorkoli zmanjševati populacije živali«, je povedal veterinar **Bruno Bassano**, ki je odgovoren za zdravstveno stanje živali v narodnem parku.

Živalske populacije se regulirajo same. Lisice so zdravstvena policija gozda. V hudih zimah pomre veliko živali. »Ko se stopi sneg, pridejo lisice in požrejo mrhovino,« je povedal Bassano, ki je prepričan, da bi se »okolje samo optimalno ohranilo s svojim notranjim regulacijskim mehanizmom, brez človekovega streljanja.«

Prebivalci gorskih travnikov, skalovij in gozdov

Kozorog

Kozorog je simbol narodnega parka. Živi visoko na gorskih travnikih in prepadnih stenah. Razlike med samci in samicami so zelo izrazite. Ob koncu jeseni znaša povprečna teža odraslega samca nad 90 kilogrami, samice pa tehtajo le do 50 kilogramov. Rogovi samcev so veliko daljši in večji od rogov samic. Hrana kozorogov sestoji poleti izključno iz sveže trave, medtem ko se v drugih letnih časih prehranjujejo z grmovnicami, lišaji in iglicami. Kozorogi so bili konec devetnajstega stoletja pred izumrtjem in so preživel le v dolinah današnjega narodnega parka, ki je nastal iz leta 1856 ustanovljenega kraljevega lovskega rezervata, namenjenega zaščiti alpskega kozoroga. V 20. stoletju se je populacija okrepila, tako da je danes na območju

narodnega parka solidno število kozorogov. Kozorog uživa v narodnem parku posebno pozornost in zaščito. Raziskovanju njegovega življenja in ohranitvi so posvečeni mnogi projekti.

Srnjad

Srnjad prebiva v nižjih legah narodnega parka, kjer so listnati in mešani gozdovi z mnogimi jasnami.

Za preživetje potrebujejo hrano, ki je bogata z listjem, zelišči in poganjki z malo balastnimi snovmi. Populacija se je v zadnjem času zelo namnožila. Pridružijo se jim tudi srnjad iz okolice parka, ko se tam začne lov. Najpogosteje se pojavljajo v spodnjem delu doline Valle Orco in v Soani, počasi, a vztrajno, se naseljujejo tudi v treh dolinah Val d'Aoste.

Jelenjad

Jelenjad je najraje v starejših sestojih gozda, z jasnami in travniki. Kot največji med rastlinojedimi prežvekovalci v Italiji jeleni tehtajo od 160 do 210 kilogramov, košute pa od 90 do 130 kilogramov. Le samci imajo rogovje, ki ga pozimi odvržejo, do ruka jim nato zraste novo, močnejše. Jelenjad poje na dan povprečno 10 do 15 kilogramov hrane, večinoma trave, listja in grmovnic. Pozimi se prehranjujejo z vejami in skorjo trdega in mehkega lesa ter z želodom, kostanjmi in žirom. Na območje parka so jih ponovno naselili v dolino Val d'Aosta v zgodnjih osemdesetih letih 20. stoletja.

Divji prašič

Divji prašiči lahko živijo v zelo različnih okoljih, kjer je dovolj vode, hrane in gozda. V Gran Paradisu jih opazimo od nižine do roba gozdne meje v gorah na višini do 2000 metrov. Divji prašič je vsejed, najraje ima plodove, kot so želod, kostanj, sadje, jagodičje, gobe in koreninice, kar sestavlja 80 do 90 odstotkov njegove prehrane. Ostalo so črvi, ogrci, ličinke, polži, miši in mrhovina. Divje prašiče so opazili na območju parka šele v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja, najprej na Piemontski strani parka. Zdaj živijo stabilne populacije predvsem v dolinah Soana in Valle Orco. Redko

jih opazijo v dolinah Val d'Aosta, Rhêmes in Savara.

Lisica

Lisice so na območju narodnega parka zelo razširjene. Živijo od nižin pa vse do visokogorskih travnikov nad 2500 metrov. Najpomembnejši viri njihove prehrane so miši, zajci in mrhovina. O prehrani lisic so potekale številne raziskave. V poletnih mesecih in v pozni zimi se lisice zadržujejo v bližini gamsov in kozorogov. Tam imajo vlogo »zdravstvene policije«. Poleti se prehranjujejo z mrtvimi mladiči in mrhovino, to je mrtvimi živalmi, ki so pozimi poginile zaradi bolezni in lakote ali pa jih je zasul plaz.

Svizec

Živiljenjski prostor svizcev so visokogorski travniki. Živijo predvsem na južnih pobočjih, kjer omogočajo zemlja, grušč in prod gradnjo globokih lukenj. Zvečine živijo nad zgornjo gozdno mejo, na višini med 2000 in 3000 metri, ponekod pa na višini komaj 800 metrov. Zimo prespijo globoko pod zemljo. Prezimovališče si posteljejo z mehko travo in se stisnejo drug k drugemu. Za to dolgo mirovanje si med poletjem naberejo velike maščobne zaloge. Svizec se prehranjuje v glavnem s travo, je pa tudi brste, semena, sadeže, jagodičje, korenike in včasih tudi insekte, manjše sesalce in ptičja jajca.

Gams

Gamsi so značilni prebivalci sredogorja in visokih gora. So srednje veliki, tako samci kot samice imajo zavite roglje. Poleti se gamsi prehranjujejo skoraj izključno s svežimi zelišči, med zimsko sezono pa z listjem, grmovnicami, mahovi in lišaji. Gamsi so najpogostejša vrsta kopitarjev na območju parka. Enakomerno so razširjeni v dolinah Piemonta in Val d'Aosta, njihova številčnost na najgostejša v dolinah Campiglia, Noaschetta, Ciamosseretto, Sort, Levionaz in Valnontrey. Raziskovalci pripravljajo dolgoročno raziskavo o gamsovi ekotologiji.

Srni, foto: NP Gran Paradiso - Dario De Siena

Lisica, foto: NP Gran Paradiso - Roberto Facchini

Svizec, foto: NP Gran Paradiso - Dario De Siena

Planinski orel

Planinski orel gnezdi v prepadnih ostenjih na višini nad 1400 metrov. Čez peruti ima razpon od 190 do 230 centimetrov. Samica je večja od samca. Odrasli orli so rjave barve, spolno nezreli pa imajo bela okenca pod perutima in repu. Orel se prehranjuje s pticami in sesalci do velikosti gamsov, loti se tudi mrhovine. Z raziskavami so ugotovili, da na območju parka živi okrog 17 parov planinskih orlov. Gnezdi v vseh dolinah parka.

Volk

V 19. stoletju so bili volkovi skoraj iztrebljeni, sedaj pa so se vrnili. V zadnjem desetletju so jih pogosto opazili predvsem v dolinah Val d'Aoste. Širjenje volka določata

prisotnost brlogov in hrana. Volkovi imajo pozimi gost, siv kožuh z dolgo dlako, poleti pa kratko, svilnato rdeče-rjavo barvo dlake. Volkovi so zelo družabna bitja. Volčji trop sestavljata praviloma starša in njuni potomci. Starša sta načeloma dominantna nasproti svojemu naraščaju, zato ni boj za prevlado. Mladi volkovi iz prejšnjega leta pomagajo starše pri vzreji novih mladičev. Ko dosežejo spolno zrelost v starosti dveh let, si poiščejo lastni življenjski prostor. Volkovi lovijo skupinsko, njihov plen so predvsem srnjad in jelenjad. Kmetje jih sicer krivijo, da delajo škodo na ovcah. Veterinar Bruno Bassano pa opozarja, da ovce veliko pogosteje raztrgajo potepuški psi.

Ris

Ris je bil podobno kot medved in volk po nekaj desetletjih sistematičnega preganjanj iztrebljen. V zadnjih letih rise ponovno videvajo na območju parka. Pretežno živijo v gozdu. Barva kožuha se spreminja od rjavih tonov pozimi do rdeče-rjavih poleti. Značilni so čopki na ušesih, izraziti zalizki in kratek rep. Ris je čisti mesojedec. Praviloma jedo to, kar ulovijo, redkeje z mrhovino. Risov plen sta predvsem srnjad in gams. Domnevajo, da na območju celotnega parka živita največ dva para risov. Njihov teritorij meri do 300 kvadratnih kilometrov.

*Freiheit für Tiere 01/2012,
prevod in priredba:
Blanka Prezelj*

GRAN PARADISO

DOMOVINA VSEH EVROPSKIH AIPSKIH KOZOROGOV

KJER POGLED ODTAVA PROTI ZELENIH TRATAM, IN SE NATO DVIGNE K DIŠECIM MACESNOVIM GOZDOVOM IN SE VZPNE ŠE VIŠE, VSE DO NEOKRNNENIH VRHOV.

KJER SPREHOD V TIŠINI PO GOZDNIH POTEH IN STEZAH RAZKRIJE BOGATO RAZNOLIKOST TUKAJŠNJE NARAVE, KI JO PARK ŠČITI ŽE 90 LET.

KJER VAS BODO LJUDJE, KI ŽE OD MALIH NOG ŽIVIJO V SOŽITJU Z NEOKRNNENIMI GORAMI, TOPLO IN PRIJAZNO SPREJELI.

PARADIŽ JE TU!

WWW.PNGP.IT • INFO@PNGP.IT

PARCO NAZIONALE GRAN PARADISO

Ris, foto: NP Gran Paradiso - Luciano Ramires

Živali so v ravnovesju z naravo

Gran Paradiso je najbolj znan in hkrati največji italijanski narodni park. Že od leta 1922 je na tem 70.318 hektarjev velikem področju lov prepovedan. Pogovarjali smo se z Brunom Bassanom, ki je odgovoren za zdravstveno stanje živali v Narodnem parku Gran Paradiso.

V Nemčiji je lov dovoljen tudi v narodnih parkih. Ali je lov dovoljen tudi pri vas v Narodnem parku Gran Paradiso?

Ne, že od leta 1922, ko je bil narodni park ustanovljen, se v njem ne lovi.

Ali so zato nastale težave? Kajti tukaj pri nas v Nemčiji je rečeno, da bi se brez lova živali preveč namnožile.

Nikoli nismo imeli škode in nikoli nam ni bilo treba kakorkoli zmanjšati populacije živali. Celo ko se je populacija kozorogov povečala na 6000 živali, nismo imeli nobenih težav ali škode.

Glavni argument lovcev v Nemčiji je ta, da srne pojedjo mlada drevesa v gozdu. Če bi v vsej Italiji ali v vsej Nemčiji prepovedali lov, ali menite, da bi ta škoda na drevesih predstavljala problem?

Na določenih področjih, kjer je na primer število jelenov veliko, bi bilo seveda nekaj težav pri pogozdovanju ali pri obnavljanju rastlin. Tukaj je nameščanje ograd okrog pogozditvenih območij gotovo primerno. Jasno je, da so potrebne določene meje, če je vpliv živali na rastline prevelik. A pri tem moram spomniti na to, da so si te težave izmislili lovci. Rastlinski svet se prilagaja razširjenosti živali in

obratno. Vse je odvisno od tega, kakšen namen imamo z gozdom. Če zasadimo gozd zgolj iz gospodarskih razlogov, kot to počnejo gozdarji, ki vidijo gozd le kot vir lesa, potem je jasno, da kopitarji, kot je jelen, lahko povzročajo težave. Če pa gledamo gozd z ekološkega vidika, potem to ni problem, saj živali in rastline najdejo ravnovesje.

Vedno več ekologov prihaja do sklepa, da bi se populacija živali sama uravnavala, če bi ji to omogočali.

To opažamo tudi v Gran Paradisu. Še posebno pozimi poginejo mnoge živali. Ko se sneg stopi, pridejo lisice in pojedjo mrhovino.

V Nemčiji je rečeno, da je lisice treba loviti, kajti drugače bi zajci izumrli. Ali so v Narodnem parku zajci že izumrli?

Ne, imamo veliko število zajcev, veliko populacijo različnih vrst zajcev in divjih kuncev. (v smehu)

Nadaljnji argument za lov na lisice je domnevna nevarnost stekline in lisičje trakuljavosti.

Pri epidemijah stekline v 70-tih letih smo prišli do sklepa, da je bilo napačno, da smo lovili lisice z namenom omejitve te bolezni. Zaradi lova na lisice so morale te živali zapustiti svoje revirje, kar je vodilo do širjenja te bolezni. Zato

smo v Italiji prešli na cepljenje. Kar se tiče zdravja, zastopamo v Narodnem parku stališče, da prepuščamo stvari naravnemu poteku – da se lahko vzpostavi ravnovesje v populaciji lisic.

Ali je lov iz kakršnihkoli ekoloških razlogov potreben?

Čisto jasno: Ne! Trenutno je lov dovoljen v večjem delu Italije. Z ekološkega stališča je zelo pomembno, da je prisotnost človeka kot lovca vsaj na področjih parka izključena, da lahko merimo naravno evolucijo nekaterih živalskih vrst brez človekovih posegov. Na drugih področjih, kjer doslej niso veljali nobeni varovalni predpisi, bo odprava lova politična odločitev. Če se bo sklicevalo na staro ali prvobitno tradicijo človeka kot lovca, potem je jasno, da bodo v igri elementi, ki nimajo z ekologijo popolnoma nič skupnega. Cilj lovcev je ta, da obdržijo število svojih žrtev konstantno visoko. Okolje bi se samo s svojim notranjim regulacijskim mehanizmom optimalno ohranjalo, brez da bi človek streljal. V lovu res ne vidim nobene druge funkcije kot zabavo.

*Freiheit für Tiere, 01/2012
prevod: Blanka Prezelj*

Foto: NP Gran Paradiso - Elio Polla

Kruta resnica o mleku

Krava ima mleko le, ko dobi teletčka. Ker gre njeno mleko za ljudi, ji teletčka vzamejo takoj po rojstvu. Telice vzredijo v nove krave mlekarice, teletčki pa po tri do šest mesecev dolgi reji končajo v klavnici. Tudi njihove matere, ki jih niso nikoli poznali, ne dočakajo starosti: krave mlekarice v povprečju zakoljejo v starosti štirih do petih let. Z vsakim kozarcem mleka tako ne podpiramo le trpljenja krav v proizvodnji mleka, temveč neposredno tudi industrijo teletine.

»Krave za odpad«: v klavnico v starosti od 4 do 5 let

V Nemčiji gojijo 4,2 milijona krav mlekaric. Na leto proizvedejo okrog 28,6 milijard litrov mleka, s čimer je Nemčija največja proizvajalka mleka v EU in peta največja na svetu. Danes proizvede krava mlekarica v Nemčiji v povprečju 18,16 litrov mleka

dnevno. Nekoč je bilo to 8 litrov na dan, kar je tudi približno toliko, kot teletček potrebuje za rast.

Leta 1951 je ena krava dajala povprečno 2.600 litrov mleka letno. V letu 1980 je bilo to 4.548 litrov in leta 1998 5.750 litrov. Danes je povprečna prireja mleka na kravo več kot 8.000 litrov. »Vrhunska krava« pa doseže do 19.700 litrov na leto.

Zaradi namenske reje so se vimena desetkratno povečala. Perverznost

je očitna, če to razmerje prenesemo na dojke pri ženskah. Živali v takšni pretirani vzreji s popolnoma nenaravno prirejo mleka so še posebno dovzetne za bolezni. Veliko krav mlekaric trpi za mastitisom, bolečim vnetjem vimen. Gnoj in bakterije zato zaidejo tudi v mleko. Mastitis je eden glavnih razlogov, zakaj krave predčasno zakoljejo.

Krave kmalu po dopolnjenem prvem letu življenja umetno oplodijo. Po devetih mesecih krava dobi svojega prvega teletčka. Po rojstvu teleta daje

Življenje krave mlekarice je zaznamovano z ozkim bivalnim prostorom, temo, stalno nosečnostjo in bolečinami. Po naravi se govedo aktivno giblje in živali živijo v čredah, kjer se tesno spoprijateljijo. Odnos med materjo in mladičem je zelo ljubeč in povezan. Govedo velja za inteligentne in radovedne živali, ki imajo dolgotrajen spomin in so se sposobne učiti druga od druge tako kot ljudje. Odrastejo šele pri starosti približno pet let in dočakajo naravno starost dvajset do trideset let.

mleko 10 mesecev. Ko se spet kažejo znaki parjenja, jo ponovno umetno oplodijo. V starosti približno treh let spravi na svet svojega drugega telička in spet 10 mesecev daje mleko. Mnoge krave so že v tem času čisto shirane zaradi skrajno nenaravnega dajanja mleka.

Pri petih letih je krava odrasla, a se je njena »amortizacijska doba« že iztekla: Življenje krave mlekarice, ki ga je zaznamovala ozkost bivalnega prostora, tema, stalna nosečnost in bolečine, se konča pri starosti 4 do 5 let v klavnici. V primerjavi s človekom, bi to ustrezalo približno 15-letnemu dekletu. Ker krava dobi svojega prvega telička šele po dveh letih vzreje, dajejo krave danes mleko v povprečju nekaj več kot dve leti. Potem jih zavržejo.

Povezava med mlekom in teletino

Teličke vzamejo materam že en ali dva dni po rojstvu, da ji ne bi »odpili« mleka. Mladiče je seveda strah in hrepenijo po svojih materah. Krave in telički zato pogosto dneve dolgo jokajoče tožijo eden za drugim.

Samičke ali takoj zakoljejo ali jih redijo za proizvodnjo mleka, kjer jih čaka ista usoda trpljenja kot njihove matere.

Samčke pa redijo za proizvodnjo teletine in jih zaprejo v ozke bokse, v katerih se komaj lahko premikajo. Pri nekaterih skupinskih rejah je predpisano 1,5 kvadratnega metra na telička. Na ta način se povečuje dobiček. Namesto materinega mleka dobijo telički nadomestek za mleko – mastno, belo brozgo, s katero pridobivajo kilogram teže na dan. Čeprav so po naravi rastlinojedci, jih pogosto hranijo z živalsko moko iz mrtvih in zmletih rib. Stojijo na režastih tleh, v svojih lastnih iztrebkih. Smrad je strašen. Režasta tla povzročajo hude bolečine v nogah, ki se stopnjujejo vse do deformacij. Mnogo telet ima drisko, pljučnico ali ohromelost.

Približno 10 odstotkov telet umre v prvih tednih življenja. Druge pa v starosti tri do šest mesecev odpeljejo v klavnico. Proizvodnja mleka je torej tesno povezana z industrijo mesa.

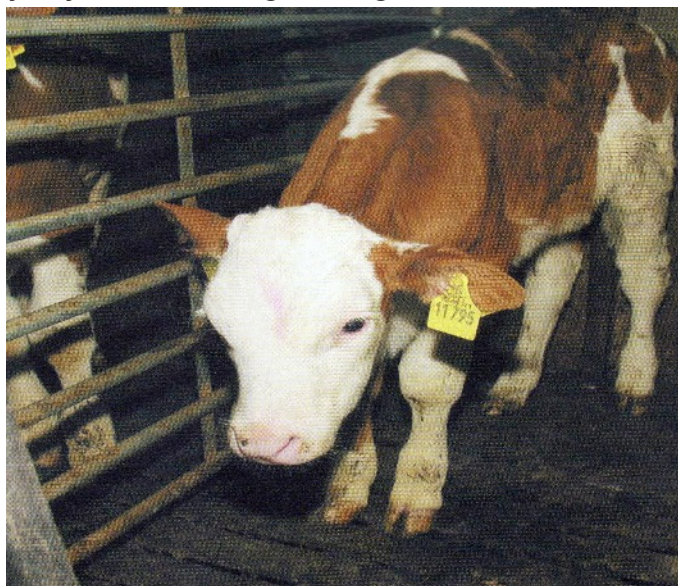
Živalski dojenčki na krožniku

Nobena žival, ki jo zakoljejo za potrošnje mesa, ne dočaka niti šestine svoje naravne življenjske dobe. Skoraj vse ubijejo preden sploh odrastejo. Teličke zakoljejo že v starosti treh do šestih mesecev – gre torej za živalske dojenčke. Naravna življenjska starost goveda bi bila med 25 in 30 leti, marsikatera krava med njimi pa bi dočakala celo bistveno višjo starost.

Freiheit für Tiere, 02/2012, prevod: Gretta Mikuž Fegic

Materam takoj vzamejo teličke, zato krava in teliček pogosto dneve in dneve jokajoče tožita drug za drugim.

Samčke zaprejo v ozke bokse, kjer jih redijo. Stojijo na režastih tleh, na svojih lastnih iztrebkih.

V starosti treh do šest mesecev jih zakoljejo in predelajo v teletino.

Mariborski bik

Desetega oktobra dopoldne so imeli Mariborčani, ki so se znašli v centru mesta, priložnost, da od blizu opazujejo početje mesarjev, ki je običajno skrito za zidovi klavnice. Bik škotskega goveda je pobegnil iz TMI Košaki in se odpravil proti centru mesta. Na spletu objavljen video dokazuje, da je bil bik miren, a zbehan. Ni predstavljal nevarnostiza mimoidoče. Mesarji so se pognali za njim s kombijem in ga očitno poskusili povoziti. Ko jim to ni uspelo, sta dva nadaljevala lov peš. Bik je ob koncu pregona padel v gradbeno jamo, kjer ga je mesar ustrelil.

Bika so, po besedah predstavnikov klavnice, pred pobegom že omamili s pištolo. Omamljanje je namenjeno temu, da žival zakola ne doživi pri zavesti in so ji tako prihranjene bolečine in trpljenje. 25. člen Zakona o zaščiti živali izrecno določa, da je zakol neomamljenih živali kaznivo

dejanje. V javnosti so se pogosto pojavljale zgodbe, da so mnoge živali pri polni zavesti, ko visijo obešene za noge in jim mesarji režejo vratove, da izkrvavijo. To so

ves čas vztrajno zanikali predstavniki klavnice in Veterinarska uprava (VURS), ki običajno zastopa njihove interese, namesto interese živali.

Dogodek v Mariboru pa je pokazal, da lahko žival, ki so jo, po mnenju VURS, pravilno omamili „strokovno usposobljeni delavci“, ne le ostane pri zavesti, temveč se sprehaja in dirja po mestu. Predpisani standardi torej niso ustrezni. Zato je skrajni čas, da pristojno ministrstvo v sodelovanju z VURS in zainteresirano javnostjo pripravi nove standarde. Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice si bo v sodelovanju z drugimi sorodnimi društvi prizadevalo za to, v prihodnjih številkih naše revije pa bomo poročali o napredku.

mag. Martin Vrečko

117.000 kokoši se je zadušilo na kokošji farmi

117.000 kokoši se je sredi avgusta zadušilo na kokošji farmi na Saškem v Nemčiji zaradi okvare prezračevalnih naprav.

Vedno znova prihaja do katastrofalnih nesreč, v katerih v velikem trpljenju umira na tisoče živali zaradi okvare tehničnih naprav v hlevih za množično živinorejo. Tako se je v juniju zadušilo 3000 prašičkov v vzrejališču pri

Alkerslebn u v Nemčiji, septembra se je zadušilo 400 prašičev v okrožju Eichstätt.

Dr. Martina Stephany v reviji Vier Pfoten: »Živinorejci prejmejo odškodnino od zavarovalnice, a živali se v velikem trpljenju zadušijo.«

Za organizacije za varstvo pravic živali so razmere reje v množičnih hlevih nevzdržne. PETA v Nemčiji zahteva odpravo intenzivne živinoreje.

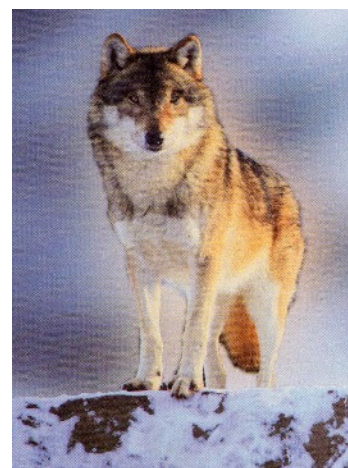
*Freiheit für Tiere, 01/2012
prevod: Blanka Prezelj*

Švedska: Stop za lov na volkove

To zimo na Švedskem ne bo lova na volkove. Ta ukrep naj bi preprečil tožbo evropske komisije v Bruslju.

To zimo Švedska ne bo izdajala licenc za lov na volkove. Ta odločitev švedske vlade pa ima kaj malo zveze z zaščito živali ali zaščito ogroženih vrst živali: občasno prenehanje lova na volkove naj bi preprečilo, da bi Švedska »izgubila pravico lastnega

odločanja o stanju volkov na njenem ozemlju«, je izjavil minister za okolje Andreas Carlgren, kajti komisija v Bruslju je v skrajnem primeru nameravala prepoved lova uveljaviti po sodni poti, saj tej živalski vrsti grozi izumrtje.

Na Švedskem je približno 200 prosto živečih volkov. V pretekli zimi se je prijavilo več tisoč lovcev za lov na 20 volkov, določenih za odstrel. Proti temu so bili ostri mednarodni protesti.

*Freiheit für Tiere, 01/2012
prevod: Blanka Prezelj*

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice
Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva
Tel.: 03/5763-303, GSM: 031 499 756, internet: www.osvoboditev-zivali.org
Transakcijski račun: 02011-0253228311, email: info@osvoboditev-zivali.org

PRISTOPNA IZJAVA

Ime in priimek:
Datum rojstva: Telefon:
Naslov (ulica, kraj, pošta):
E-mail naslov:
Izobrazba: Poklic:
Dodatna znanja:
(prosimo, pišite čitljivo)

Izjavljam, da želim postati član/članica Društva za osvoboditev živali in njihove pravice ter da sem seznanjen/seznanjena s statutom društva in da ga bom spoštoval/spoštovala.

Opomba:

- za mladoletnike, mlajše od 15 let, morajo pristopno izjavo podpisati tudi starši (zakoniti zastopnik)
 - članarina za leto 2009 za zaposlene je 25 €,
 - članarina za leto 2009 za dijake, študente, upokojence in brezposelne je 15 €,
 - članarina za leto 2009 za mlajše od 15 let in poslovno nesposobne je 8 €.
- (Prosimo, da glede članarine obkrožite tisto alinejo, v katero spadate.)

S podpisom te izjave dovoljujem obdelavo svojih osebnih podatkov za namene informiranja o delu društva (vabila, akcije, informativno gradivo in drugo).

Datum: Podpis:

Prosim, da me obveščate o akcijah, ker želim pri njih sodelovati
 želim, da me informirate o akcijah društva in pomembnejšem dogajanju, vendar ne želim aktivno sodelovati
 ne želim, da me sproti obveščate o aktualnih dogajanjih, vendar društvo in njegovo dejavnost podpiram

Moji predlogi:

Sporočila želim dobivati
 po pošti po elektronski pošti

Izpolnjeno pristopno izjavo pošljite po pošti na zgoraj naveden naslov.

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice se iskreno zahvaljuje vsem članom, ki ste vestno plačali članarino in pa vsem tistim, ki ste s svojimi denarnimi prispevki pomagali društvu. Brez vaše pomoči ne bi bilo možno ali pa bi bilo zelo okrnjeno delovanje društva, tako pri izdajanju revije kot pri drugih aktivnostih. Čeprav zahvalo izrekamo kot upravni odbor društva oz. uredniški odbor revije, je to navsezadnje hvaležnost, ki prihaja od vseh živali, ki so se zaradi naših skupnih akcij morda izognile trpljenju ali celo smrti.

Plaćilni nalog BN 02		☒ Plačilo	☒ Dvig gotovine	☒ Polog gotovine	☒ Nujno
NALOGODAJALEC	Naziv JANEZ NOVAK	Številka računa SI 156	Referenca		
	Ulica NOVAKOVA UL. 1	Valuta EUR	Datum plačila		
	Kraj 1000 LJUBLJANA	= 100		Vrsta posla	
	Namen plačila PROSTOVOLJNI PRISPEVEK				
PREJEMNIK	Naziv DRŠT. ZA OSVOBODITEV ŽIVALI	Številka računa SI 156 0201 1025 3228 311	Referenca		
	Ulica OSTROŽNO PRI PONIKVI 26	00 0104			
	Kraj 3232 PONIKVA				
Žig nalogodajalca		Tisk: MERLE 04/2006 Obrazec številka BN 02/N		Datum predložitve 39H	
				Podpis nalogodajalca	

Najmočnejši Nemec: "Rastlinojedec!"

Kakšna je že povezava med močjo in prehranjevanjem z mesom? Patrik Baboumian, najmočnejši Nemec, je glede tega jasen: »Najmočnejše živali so rastlinojedci: gorile, bivoli, sloni - in jaz!«

Patrik Baboumian je študent psihologije, težkoatlet in od prvenstva Strongman avgusta 2011 uradno najmočnejši Nemec. Njegovi najboljši rezultati so impresivni: potisk s klopi: 215 kg, počep: 320 kg, mrtvi dvig: 360 kg. Lahko meče pralne stroje, vleče tovornjake, dvigne avtomobile - in to popolnoma brez živalskih beljakovin.

Po rodu Armenec, je pred šestimi leti »iz etičnih razlogov« spremenil svojo prehrano in postal vegetarijanec: »Nekega dne sem se vprašal, kako je možno združiti moj odnos do življenja in živali z mojimi prehranjevalnimi navadami in nato iz tega potegnil sklepe,« pravi Patrik Baboumian. »Nepričakovana dodana vrednost je bila eksplozija dosežkov. Ko sem začel spreminjati način prehranjevanja, sem hkrati začel trenirati za prvenstva Strongman.« Zato je Patrik Baboumian prepričan, da je domnevno pomanjkanje snovi zaradi vegetarijanskega prehranjevanja popolna »bedarija«.

Medtem se je začel 32-letnik celo prehranjevati izključno z rastlinsko prehrano. Na njegovem jedilniku so jedi bogate z beljakovinami in ogljikovimi hidrati, kot so testenine, krompir, žitarice, riž in tofu in tudi veliko zelenjave.

»Pred šestimi leti so se mi kot vegetarijanskemu Strongmanu še posmehovali,« pravi Patrik Baboumian. »Zdaj pa se je začela moja konkurenca, ki se prehranjuje z mesom, spraševati, če počne kaj narobe.«

Moč rastlin

Športniki, kot je Patrik Baboumian, stavijo na prehrano bogato z beljakovinami in ogljikovimi hidrati. Rastlinski dobavitelji beljakovin so žitarice in stročnice in tudi oreški. Idealna je načrtna kombinacija različnih rastlinskih jedi, na primer koruza s fižolom, riž z grahom, lečina kaša ali lečina juha s polnozrnatim kruhom.

Stročnice (leča, fižol, grah, čičerika, soja, arašidi) nas preskrbijo z dragocenimi rastlinskimi beljakovinami, minerali in vitamini, poleg tega pa vsebujejo tudi veliko balastnih snovi.

Vegetarijanci so pri praktično vseh študijah s povprečno 13 odstotki proteinov pri energiji v prehrani čez priporočeno količino.

Športniki, ki stavijo na prehrano bogato z beljakovinami, dobijo iz seitana (iz pšeničnih ali pa pirinih beljakovin) beljakovine v skoncentrirani obliki - in to popolnoma brez holesterola.

Žitarice v obliki polnozrnatega kruha, kosmičev iz kvasa in pire ter seveda testenine niso le vir beljakovin, ampak tudi odličen vir ogljikovih hidratov. Študije z vegetarijanci kažejo, da vsebuje njihova prehrana večji del ogljikovih hidratov, kot pa pri primerljivi skupini oseb, ki niso vegetarijanci.

*Freiheit für Tiere, 02/2012,
prevedel Matej Smodiš*

Hokejistka Ina Prezelj je vegetarijanka

Nam lahko malo opišeš svoj šport?

Hokej na ledu je šport, ki zahteva eksplozivnost, hitrost, moč in hkrati vzdržljivost.

Koliko let se že ukvarjaš s tem športom?

Že dvajset let, od svojega desetega leta. Igranje sem prekinila le za dve leti, ko sem pisala diplomu in v prvem letu službe.

Kdaj pa so nastale prve ženske ekipe hokeja na ledu v Sloveniji?

Sprva smo dekleta trenirala skupaj z dečki, šele 1998 so nastale prve ženske ekipe hokeja na ledu na Jesenicah, v Kranju, Ljubljani in Mariboru.

Si sodelovala tudi na kakšnih mednarodnih tekmah?

Kot članica slovenske ženske hokejske reprezentance sem igrala na petih svetovnih prvenstvih skupine B ženskega hokeja na ledu, v kateri so bile reprezentance Anglije, Avstralije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Nove Zelandije, Severne Koreje in Slovaške. V slovenski ženski hokejski ligi pa smo bile »Lisjakinje« kar destkrat zapored državne prvakinje. Več let smo tekmovali tudi v elitni hokejski ligi EWHL, kjer smo dosegale zelo dobre uvrstitve, sedaj pa igramo v mednarodni hokejski ligi DEBL.

Kdaj si postala vegetarijanka?

Doma smo vedno bolj opuščali mesno prehrano in jo nadomeščali s stročnicami in žitaricami. S 14. letom sem bila v šoli v naravi na Javorniškem Rovtu in tam nam je kuhar pripravljal tako okusne vegetarijanske jedi, da od takrat nisem več jedla mesa, kot tudi ne vsa naša družina. Tako že 18 let ne jemo več živali.

Ti vegetarijanska prehrana daje dovolj moči za tvoj šport?

Trendi prehrane športnikov so se v zadnjih letih zelo spremenili. Glavni vir energije so ogljikovi hidrati in ne meso, kot se je smatralo še pred leti.

Ina Prezelj v akciji.

Stročnice in žitarice vsebujejo tudi zadostno količino beljakovin in mineralov, sveža zelenjava, sadje in oreški pa vse potrebne vitamine. Občasno zaužijem tudi nekaj malega mlečnih izdelkov in jajc. Vse kupujem pri kmetih na ekološki tržnici, saj vem, da se njihove kokoši in krave pasejo na travnikih. Kar se tiče kontrole zdravja, naj povem, da so na vsakoletnih zdravniških pregledih, ki jih moramo športniki opraviti, moji rezultati, kot na primer krvna slika in drugi testi, vedno dobri, prav tako splošno počutje.

Ali je med hokejistkami še več takih, ki so vegetarijanke?

Ena ali dve sta še v Sloveniji, a v drugih državah jih je vedno več. Smešno je, ko gremo hokejistke na kosilo, in ko mi prinesejo vegetarijanski meni, je ta mojim soigralkam mnogo bolj všeč kot njihov mesni meni. Je tudi lažje prebavljiv in človek ima dobro vest, da za njegovo prehrano ni bilo treba umreti nobeni živali.

Blanka Prezelj

Bokсар Timothy Bradley uspeh pripisuje veganski prehrani

Timothy Bradley je bil rojen leta 1983 v Kaliforniji. Boksati je začel, ko je bil star deset let. Prvi trener je bil njegov oče. Zdaj ima za sabo neprekinjen niz 29 zmag, dva naslova v lahki velterski kategoriji po verziji WBC, 9. junija letos pa si je v Las Vegasu v izenačenem dvoboju priboril tudi naslov po verziji WBO in ob tem zaslužil 5 milijonov dolarjev. Njegov nasprotnik je bil Filipinec Manny Pacquiao.

Vegansko se je prvič začel prehranjevati leta 2008. Prijatelj ga je predstavil zdravniku, ki so sami vegetarijanci. Za vzor so mu postavili gorile, ki se prehranjujejo izključno z rastlinami. Hrani živalskega izvora se še ni povsem odpovedal, toda nekaj mesecem pred vsakim dvobojem pride na vrsto izključno rastlinska hrana. Na njegovem jedilniku dobijo osrednje mesto kvinoja, avokado, mandlji, špinača, tofu in druga zelenjava. V pogovoru za Wall Street Journal je povedal: „Počutim se povezan s svetom. Moje misli so jasnejše. Bolj sem silovit. Vse mi gre od rok. Počutim se čisto. Zares nenavaden občutek“. Po njegovih besedah se pozitivni učinki rastlinske prehrane pojavijo zelo hitro in prav njej pripisuje zasluge za svoje uspehe. V pogovoru z novinarji pred zadnjim dvobojem je poudaril, da ni negativnih učinkov na mišično maso in da si hitreje opomore po fizični aktivnosti.

Palms Springs Cafe, kjer med treningi redno obeduje, je po njem poimenoval Smoothie sestavljen iz špinače, ohrovta, mete, ingverja, probiotikov, banan, aloe vere, jabolčnega soka in modro-zelene alge spiruline. Lastnika lokala sta celo odpotovala v Las Vegas in pripravljala hrano za Bradleya v dneih pred dvobojem.

Veganska prehrana ni nič novega med vrhunskimi športniki. Carl Lewis svoje vrhunske rezultate v atletiki leta 1991, med drugim svetovni rekord v teku na 100m, pripisuje prav prehodu na vegansko prehrano leto pred tem. Na olimpijskih igrah

leta 1992 v Barceloni je osvojil zlato medaljo v skoku v daljino.

Ameriški biokemik in nutricionist Russell Henry Chittenden, profesor fiziologije na univerzah Yale in Columbia in eden izmed ustanoviteljev ameriškega združenja za fiziologijo, je že leta 1907 objavil knjigo „The nutrition of man“, v kateri je med drugim predstavil izsledke dolgoletnih študij, katerih

sklep je bil, da za vrhunske športnike povsem zadošča rastlinska prehrana in da je potreben vnos proteinov precej nižji, kot so predvidevali dotlej. Danes je veganska prehrana priljubljena predvsem pri športnikih, ki potrebujejo kombinacijo moči, energije in vzdržljivosti, kot so triatlonci.

mag. Martin Vrečko

Praksa na kliniki za male živali Maribor

Ime mi je Daša in v Biotehniški šoli v Mariboru se izobražujem za veterinarsko tehniko. V okviru obvezne šolske prakse sem 5 dni preživela v kliniki za male živali Maribor. Veterinarska tehnica mi je ob pričetku dela pojasnila, kaj se naredi vsako jutro, preden začnejo prihajati stranke.

Prvi dan prakse sem ločevala injekcijske igle po barvi. Kletke hišnih ljubljencev sem, ko so lastniki živali vzeli ven, odložila na tla, da je bila pregledovalna miza prosta. Ena prestrašena muca je ob prihodu v kliniko od strahu urinirala, zato sem v njeno kletko položila svežo papirnato brisačo. Pri ambulantnem delu sem injekcijske igle, krvave in gnojne vate in tampone, umazan papir in druge neuporabne stvari metala v koš. Po odhodu pacientov pa sem z vlažno krpo obrisala delovno površino zaradi živalskih dlak. Večkrat dnevno sem pometala in čistila tla. Najraje sem svoj čas preživljala v ambulanti,

ker je bilo delo najlažje in meni najbolj poznano.

V prostoru za zobni kamen je veterinar psu pulil zobe. Poseg je bil zame zelo poučen, kajti naučila sem se, da mlečnih zob pri njih ni moč opaziti, ko izpadejo, saj jih ti pogoltnemo. Po puljenju sem ga odnesla v stacionar in ga namestila tako, da je njegova glava bila obrnjena proti zunanji strani in na višjem položaju ter da je bil v kletki dokaj zravn. Ker je krvavel iz gobca, sem mu pod glavo dala bel prticek in ga malo potolažila.

Bila sem zraven, ko so klistirali večjega psa, ki ni mogel iti na blato. Isti dan so sterilizirali malo psičko. Po končanem kirurškem posegu sem orodje seta dala v ledvičko in jo odnesla v prostor za sterilizacijo. S krtačko sem vsak kirurški pripomoček dobro umila. Kirurške instrumente sem obrisala z belim papirjem, saj sem tako lahko najboljše opazila, če se je kakšna kapljica krvi izmuznila. Ob koncu, ko

je samica bila še pod anestezijo, sva jo z veterinarsko tehniko oblekli v mrežast povoj. To je bil definitivno najboljši dogodek tistega dne. Najlepše je bilo, ko sem jo stisnila k sebi in jo položila na mehko odejico. V naročju sem jo zelo počasi nesla do kletke samo zato, da bi zavlačevala in si dobro zapomnila ta prijeten občutek. Ko se je zbudila in stokala zaradi bolečine, sem sedla k njej in se čisto po tiho z njo pogovarjala.

Zelo težko prenesem kri in kirurško rezanje, zato mi je pogosto postalo slabo pri operacijah in sterilizacijah ter kastracijah. Kri je eden od vzrokov, zakaj to ni pravi poklic zame. Veterinarka ne želim postati, ker sem spoznala, da je bolj kot na živalih, poudarek na boleznih in spoznati se na naprave, ki so v kliniki, ter čiščenje in pospravljanje. Jaz pa bi rada skrbela za živali in jih tolažila ob bolečinah.

Daša Petek

Intervju s sošolko vegetarijanko

Neža Košič Tadina je moja sošolka, ki obiskuje 3. letnik Biotehniške šole Maribor in se izobražuje v smeri veterinarski tehnik. Z njo sem opravila intervju glede vegetarijanstva.

Kako dolgo si vegetarijanka?

Oktobra sem ravno praznovala prvi rojstni dan svojega vegetarijanstva.

Zakaj si postala vegetarijanka?

Za vegetarijanstvo sem se odločila, ker mi je o tem veliko povedala moja sošolka, kar pa me ni čisto prepričalo, zato sem malo pobrskala še po internetu in ko sem videla kakšne grozote se zares dogajajo, me je minilo do vsakega mesa.

Kako se počutiš?

Počutim se enako kot takrat, ko sem jedla meso, le da po obroku ni več takšne napihnjenosti in ni več tistega občutka krivde, da je za tvoj obrok moral nekdo umreti. Je pa res, da sem se malce zredila,

čeprav zaradi tega ne bom prenehala z vegetarijanstvom, saj mi je všeč, da je moja vest čista.

Se je zdravstveno kaj spremenilo na bolje, mogoče tudi na slabše?

Moje počutje se ni spremenilo ne na bolje in ne na slabše, odkar sem vegetarijanka pa še nisem naredila nobenih krvnih preiskav.

Si bolj odporna na bolezni?

Prej so bile bolezni pogostejše, moj zadnji obisk zdravnika je bil pred približno štirimi meseci. Ko sem bila stara 9 let, so mi na preiskavah v bolnišnici odkrili intoleranco na laktozo, za katero so trdili, da jo bom imela vse življenje. Pred enim letom je bila še vedno močno

Neža Košič Tadina

izražena, kar pa se je po začetku moje odločitve za vegetarijanstvo močno popravilo in sedaj lahko uživam že skoraj vse mlečne izdelke.

Ješ bolj raznovrstno hrano?

Poskusim več stvari, ki mi postajajo vedno bolj všeč, doma pa še vedno

MLADI IN VEGETARIJANSTVO

jem hrano, ki sem jo jedla prej, le da iz nje izključim meso.

Kaj je bilo najtežje pri prehodu na brezmesno prehrano?

Najtežje je bilo začeti. Prvi dan, ko naj bi prenehala jesti meso, mi je oče ponudil pršut in ker se mi je tako zelo zahotelo, sem ga vzela. Ugotovila sem, da ne bo tako lahko. Ko sem se zavedala, da če ne bom resna, ne bo iz tega nič, sem se začela držati moje diete: v šoli sem naročila vegetarijansko malico, v trenutku, ko mi je kdo ponudil meso, sem odločno rekla ne, doma sem po navadi jedla le solato in prilogo. Težko je bilo, ko se mi je mama uprla in me od začetka vsako kosilo poskušala prepričati, da bi vzela meso in me spraviti na stara pota. Najbolj sem se bala težav z zdravjem, za katere so mi povedali

prijatelji mojih staršev in starih staršev (predvsem babica, ki ni prenesla, da njena vnukinja naenkrat ne bo jedla mesa), zdaj pa sem opustila vse dvome glede zdravnega vegetarijanstva.

Kaj je bil najmočnejši faktor pri tej odločitvi: sočutje do živali, zdravje, skrb za okolje ali mogoče kateri drug razlog?

Najmočnejša je bila vedno etika. Ko pa sem začela na omrežju brati članke o vegetarijanstvu, sem ugotovila, da ne delam dobrega le za živali, ampak tudi za naš planet, kar me je še bolj pritegnilo.

Kako so tak način prehranjevanja sprejeli tvoji bližnji?

Nekateri ljudje se še vedno spuščajo v konflikte z mano, drugi so

ugotovili, da s konflikti ne bodo ničesar spremenili. Moji bližnji so me sprejeli takšno kot sem, sestra je celo postala vegetarijanka, doma pa kuhamo že skoraj vsako kosilo brez mesa. Mama se je odločila, da me bo podpirala pri moji ideji, ne je več veliko mesa, celo dogovorili sva se, da če ob nedeljah ne je mesa, jaz pomijem posodo od kosila. Oče se je vdal v skoraj vegetarijansko življenje z mano in mojo sestro, babica se je odločila, da mi bo namesto mesa pač spekla kaj drugega, moj pes pa se sprijazni z vegi ostanki od kosila.

Daša Petek

Vse, kar si želim za Božič, je moje življenje!

MOJA NAJLJUBŠA PASMA JE ZAVETIŠČNA PASMA!

EVOLVE! Campaigns

Ne kupujte živali, medtem ko drugje umirajo!
PROSIMO, POSVOJITE NAS!

USNJE

Poznate dejstva?

EVOLVE! Campaigns

“Usnje” je koža živali. Mehkejša ko je usnje, mlajša je bila žival, s katere so jo strgali. Telečje usnje se uporablja za avtomobilske sedeže, kavče in podobno. Dobijo ga z neželenih potomcev molznih krav. Najmehkejša usnje strgajo s telet, ki se sploh še niso rodila, iz maternic njihovih zaklanih mater.

Mir se začne na tvojem krožniku

EVOLVE! Campaigns

Adijo, meso

Nevarnosti, ki jih povzročajo na antibiotike odporni mikrobi v mesu, jajcih in mleku

Raziskovalci na univerzi v Uppsali na Švedskem so prišli do zaskrbljujočega sklepa: Celo majhne količine antibiotikov v živilih - precej pod dovoljenimi mejnimi vrednostmi - spodbujajo pojav mikrobov odpornih na antibiotike.

Ampak kako pridejo antibiotiki v hrano? Dve tretjini vseh v Nemčiji proizvedenih antibiotikov konča v živinoreji - in mesu, jajcih in mleku.

Masovna živinoreja ponuja idealne pogoje za povzročitelje bolezni vseh vrst. Da živali v teh pogojih sploh preživijo do zakola, se množično uporabljajo antibiotiki. Rupert Ebner, nekdanji podpredsednik bavarske veterinarske zbornice je za *Süddeutsche Zeitung* izjavil, da če veterinar med 30.000 piščanci najde bolno žival, je to dovolj, da vsem živalim preventivno dajo antibiotike.

Pri prašičih in govedu ni veliko bolje. Nemški zvezni inštitut za oceno tveganja (BfR) ocenjuje, da so leta 2010 pred zakolom prašiči dobili antibiotike povprečno 5,9-krat, govedo pa 2,3-krat. Vendar pa bakterije postajajo vedno bolj odporne na antibiotike, zato se uporaba antibiotikov povečuje - začaran krog. Bakterije, ki so postale imune na antibiotike imenujemo MRSA. BfR je v Nemčiji pregledal več

kot 2500 vzorcev mesa. Rezultat: 42,2% vzorcev puranjega mesa in 22,3% vzorcev piščančjega mesa je bilo okuženih z MRSA.

Nevarnost okužbe za potrošnike ne pomeni le uživanje kontaminiranih proizvodov živalskega izvora, temveč tudi priprava. Prof Wolfgang Witte, mikrobiolog na inštitutu Robert Koch, opozarja: „Če se s prsti dotaknem tekočine, ki nastane pri odtajanju mesa, in imam na koži manjšo urezino, lahko skozi prodre MRSA in povzroči okužbo podkožnega tkiva. V najslabšem primeru bi lahko imel zastrupitev krvi, sepso in v zelo neugodnem primeru - redkem, vendar mogočem - smrt.“

Freiheit für Tiere, 01/2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Uživanje rdečega mesa poveča tveganje za pojav sladkorne bolezni

Nedavna raziskava nemškega inštituta za človeško prehrano (DifE) je prišla do sklepa, da obstaja izrazita povezava med uživanjem rdečega mesa in tveganjem za razvoj sladkorne bolezni tipa 2.

Tveganje za sladkorno bolezen se je pri zaužitju 100g rdečega mesa na

dan povečalo za 8-16%. Pri zaužitju klobas iz rdečega mesa se je tveganje že pri 50g na dan povečalo za 25-40%.

Freiheit für Tiere, 01/2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Opozorilo: Svinec v divjačini

Nemški zvezni inštitut za oceno tveganja (BfR) opozarja, da je meso divjih živali, ki so bile ustreljene s strelivom, ki vsebuje svinec, nevarno za zdravje ljudi. Svinec je strupena težka kovina in se v telesu kopiči. Povišane koncentracije svinca v človeškem telesu lahko ovirajo tvorbo krvi ter poškodujejo notranje organe in centralni živčni sistem. Poleg tega se svinec kopiči tudi v kosteh.

BfR je na podlagi novih podatkov ponovno ocenil tveganje in uživanje divjačine odsvetuje otrokom, nosečnicam in doječim materam. Poleg drobovine, so najbolj nevarni meso divjih svinj, jelenjadi in srnjadi. Revija avstrijskega združenja za informiranje potrošnikov (VKI) svari

tudi pred uživanjem mesa zajcev in ptičev, ki jih običajno streljajo s svinčenimi šibrami.

Pri lovu se najpogosteje uporabljajo svinčene šibre in naboji, ki vsebujejo svinec, ki v mesu puščajo drobce svinca: "Metki se pri udaru deformirajo ali razlomijo in drobni delci svinca prodrejo globoko v meso. Tam jih komaj opazimo" piše BfR. Njegov predsednik prof ddr. Andreas Hensel opozarja: "Tveganje je večje pri skupini potrošnikov, ki divjačino uživajo vsak teden, še posebno družine lovcev."

Freiheit für Tiere, 02/2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Nobelov nagrajenec opozarja: v govejem mesu virusi, ki povzročajo raka

Virusi v govejem mesu lahko povzročijo raka. Nobelovec nagrajenec za medicino leta 2008 **Harald zur Hausen** (na sliki) z nemškega inštituta za raziskave raka je ta sum izrazil v pogovoru za revijo Focus. Povzročitelji preživijo

temperature do 70°C, zaradi česar tudi kuhano meso včasih še vedno vsebuje rakotvorne viruse.

Harald zur Hausen trditev utemeljuje z več kot 100 študijami: "Rezultati kažejo, da se tveganje za pojav raka debelega črevesa poveča za 20 do 30 odstotkov, če jeste govedino".

Freiheit für Tiere, 03/2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Študija: Rdeče meso povečuje tveganje za pojav raka na mehurju

Znanstveniki na Univerzi v Teksasu so v obširni študiji, ki je bila izvedena med leti 1999 in 2009, preučili odnose med uživanjem mesa in rakom sečnega mehurja. Rezultat: višja kot je bila poraba rdečega mesa, večje je bilo tveganje za pojav raka na mehurju.

Pri ljudeh z neugodnim genotipom je večja poraba rdečega mesa do petkratno povečala tveganje.

Freiheit für Tiere, marec 2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Zdrave oči: siva mrena redkejša pri vegetarijancih

Manj mesa kot pojemo, manjše je tveganje za nastanek sive mrene. Ta očesna bolezen lahko povzroči slepoto.

V okviru študije EPIC-Oxford so pri več kot 27.000 udeležencih preučili odnos med različnimi vrstami prehrane in tveganjem za nastanek sive mrene. Rezultat je jasen: pri vegetarijancih se tveganje zmanjša za 30 odstotkov in pri veganih za 40 odstotkov v primerjavi z mesojedci, ki zaužijejo nad 100g mesa na dan.

Freiheit für Tiere, 03/2012
Prevedel: mag. Martin Vrečko

Zakaj so naše babice tako cenile šentjanževo olje?

Šentjanževo olje v sebi hrani moči sonca, ki vam jih podari skozi kožo, ko se namažete ali masirate z njim. Učinkuje pomirjalno in harmonično na telo in dušo in obenem sprošča. Npr.: po napornem dnevu omogoča zdrav spanec in skladen začetek dneva. Lahko bi rekli, da je „prinašalec miru“ v tem mrzličnem in stresnem času. Je nepogrešljivo v vsaki „domači lekarni“! Vaše telo vam bo hvaležno za njegovo podporo.

Idealno za:

- nesrečno neprespance
- stres od „tekanja sem in tja“
- „ljubitelje prostih uric“
- „trpeče zaradi slabega vremena“
- izčrpane ljubitelje gibanja
- prenapete „uporabnike računalnikov“
- preutrujene „deloholike“
- „ljubitelje masaž“
- težave vseh vrst
- vsako „domačo lekarno“

Za „harmoničen pričetek dneva“, za naporne čase in stres ali kot pomoč za sprostitev, npr. za zdrav spanec: zjutraj in zvečer z oljem nežno masiramo območje pleksusa, hrbtenice, dlani in podplatov.

Pri otrdelih mišicah: po potrebi namažemo prizadeta mesta.

Kot masažno olje: idealno za vse oblike masaž in za globljo sprostitvev.

Za živce je tako sproščujoče kot krajše wellnes počitnice!

Kliknite na www.ibi-vegan.si in uživajte v odkrivanju čistih naravnih olj in druge naravne negovalne kozmetike iz majhnega, naravi prijaznega podjetja. Imenuje se **Apostel Kräuter** in dela po načelih Miroljubnega kmetijstva. Da ne preizkušajo na živalih, nam najbrž ni treba posebej poudariti.

Poglejte na www.ibi-vegan.si ali pokličite 01/505 57 99. Prijazno vam bodo odgovorili.

Mednarodni Gabrielin sklad

za vse kulture sveta:

prva podružnica v Afriki

Mednarodni Gabrielin sklad za vse kulture sveta se po vsem svetu zavzema za miroljubno sožitje človeka, narave in živali. Po vsem svetu morajo narava in živali trpeti zaradi človeka. Posledično so posebno drastično vidne podnebne spremembe zaradi roparskega načina gospodarjenja. Mednarodni Gabrielin sklad po vsem svetu namešča biotope, da ogrožene vrste spet najdejo svoj življenjski prostor, rastline lahko rastejo brez strupov in živali dobijo dostojen prostor za življenje. V bližini Würzburga v Nemčijim je zaživel pilotski projekt Dežela miru, ki vsemu svetu daje zgled za miroljubno sožitje med vsemi oblikami življenja. Kuratorji Mednarodnega Gabrielinega sklada s celega sveta se vedno znova srečujejo v Deželi miru. Kar vidijo in doživljajo, ponesejo v svoje dežele.

Mednarodni Gabrielin sklad v različnih delih Afrike ustvarja prostore za zaščito in razvoj narave in živali. Kupujejo pragozdove, da bi tako ohranili drevesa in živali ter jim tako pridobili dolgoročno domovanje. Tam kjer je zemlja opustošena zaradi pretiranega izkoriščenja narave in tam kjer so se zaradi spremembe podnebja podaljšala sušna obdobja, sklad s pomočjo kuratorjev ponovno presaja drevesa. Nastajajo

vzgjajališča dreves, ki prav mladim ljudem dajo perspektivo za prihodnost. Da bi ljudje in živali imeli dovolj vode, gradijo vodnjake. Taki izvori vode so elementarnega značaja tudi za polja, saj brez vode ni žetve. V Afriki je že preizkušen tudi koncept miroljubnega kmetijstva z namenom, da bi se ustvarila miroljubna, varna življenjska osnova za ljudi in živali. V demokratični republiki **Kongo** so si zadali nalogo, da ustavijo krčenje gozdov in k tej pomembni temi tudi

apelirati na politike, da postanejo bolj občutljivi za te probleme.

Zastopniki Mednarodnega Gabrielinega sklada v **Keniji** v mnogih projektih tesno sodelujejo s kenijsko vlado, ki odobrava in podpira mnogovrstne aktivnosti v prid naravi in živalim, na primer pogozdovanje, ki v predelu, prizadetem od ekstremne suše, deluje proti nadaljnjem širjenju puščave. Veliko skupin mladih ljudi je vključenih v to dragoceno delo.

Sadijo vedno več dreves in opogumljajo tudi prebivalce vasic k tej dejavnosti. Tudi šolarjem poizkušajo posredovati zavest o varovanju narave s »Klubom sajenja dreves«. Čeprav je skrb za lastne družine zaradi hude suše in mnogih slabih letin velika, je uspelo prijateljem Mednarodnega Gabrielinega sklada v **Keniji** pomagati tudi živalim: negujejo bolne živali in skrbijo za živali v stiski.

V **Senegalu** ljudi iz raznih vasi in regij povabijo na seminarje ob koncu tedna in jim pokažejo, kako lahko njihve krepijo s prevretki iz rastlin in rastlinskimi izvlečki, namesto da uporabljajo kemična gnojila, kako kompostirajo in kaj pomeni spoštljivo ravnanje z zemljo in njenimi plodovi. Tako se vedno bolj širi ta novi, miroljubni način kmetovanja. Tudi mladi so se v Senegalu navdušili nad naravo in živalmi. Ustanovili so Klub prijateljev narave in z javnimi

akcijami jim uspeva, da prebivalstvo postaja bolj čuteče do usode živali. Po vzoru Mednarodnega Gabrielinega sklada se zavzemajo za naravo in živali. Zelo resno jemljejo deset božjih zapovedi in tudi nauke Jezusa Kristusa. Tako animirajo tudi odrasle, da ne ubijajo živali, poleg tega pa jim je uspelo zediniti dve skupini plemen, ki sta bili prej med seboj sovražne.

Mednarodni Gabrielin sklad deluje tudi na črni celini.

Če vas je navdušilo aktivno delovanje Mednarodnega Gabrielinega sklada v Afriki in bi radi pomagali pri nadaljnji gradnji dežele Miru v Nemčiji in Mednarodnega Gabrielinega sklada v Afriki, lahko to storite tudi z vašim denarnim prispevkom. Vsak evro šteje.

**Račun za prispevke Mednarodnega Gabrielinega sklada
IBAN: DE12 6739 0000 0000 2062 53
BIC: GENODE61WTH**

namen plačila: Afrika

Škodljiva koristoljubnost človeških delitev

Biti rasist ali seksist danes ni niti sprejemljivo niti korektno. Na nas je, da bo tudi diskriminacija na podlagi živalske vrste čim prej zgolj še stvar zgodovinskih proučevanj.

Človekov odnos do živali žal pretežno zaznamuje vidik koristnosti – škode: ena lastovka da, ker najavlja pomlad, jata škorcev ne, ker bo »napadla« vinograd. Prevladuje izmera vrednosti posamezne živali in posameznih živalskih vrst glede na to, koliko utegnejo koristiti človeškemu interesom, koliko jih lahko uporabimo – npr. koliko litrov mleka nam dajo oz. koliko jim ga uspemo vzeti. A pravo varovanje narave nikakor ne ostaja zgolj pri človeških interesih, pač pa vključuje tudi premislek o živalskem vprašanju onstran antropocentrizma.

Ni vprašanje, kateri medved, volk, jastreb, orel ali krava pooblašča zagovornike živalskih pravic, da govorimo v njih imenu. Naprej govorim(o) v imenu ljudi. Iz zaupanja v sposobnosti človeškega uma, da prepozna krivice in da jih je pripravljen zaradi moralne dolžnosti popraviti, četudi to pomeni odrekanje nekaterim koristim.

Živali v današnjem trenutku nujno potrebujejo zaščito, tako kot potrebujejo zagovorništvo in posebno skrb ljudje, ki so še nedorasli, ali ki zaradi različnih razlogov ne morejo sami sebi zagotoviti preživetja in uresničevanja človekovih pravic. In številne živali so današnji dan opredmetene in nepredstavljivo zlorabljene. Po podatkih Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo ljudje letno ubijemo 53 milijard živali, kamor niso vštete ribe in druge vodne živali. Kdor se noče slepiti, ve, da je mesno predelovalna industrija najprej in predvsem proizvodnja krutosti, ki živali razume kot »surovino«. Vse zato, ker je cilj čim več dobička.

S poštenim premislekom in vztrajnim delovanjem bo živalim priznana vrednost sama na sebi. Onstran tega, da škrjančki, kolikor jih je še, tako lepo pojejo in razveselijo srce. In onstran potenciala, ki ga ima naravoslovni turizem z opazovanjem

medvedov kot enem od najbolj fascinantnih predstavnikov ohranjene narave.

Na Zemlji se še vedno vedemo kot gospodarji, ki posegajo v nedotakljivost vsega, kar biva. Postaviti se v središče vesolja in po sebičnih interesih določati, kdo je vrednejši in kdo naj koga uporablja – to poznamo: rasizem, seksizem in diskriminacija na podlagi živalske vrste (*speciesizem*, tudi *specizem*, iz latinske besede *species*, vrsta; pristranski odnos v prid članov lastne vrste) so si v temelju podobni. Ena skupina živih bitij si podredi drugo, jo izkorišča in ji odvzema prostost. Pri tem pa samo sebe in podrejene prepričuje, da je to v naravnem redu stvari. Biti rasist ali seksist danes ni ne sprejemljivo ne korektno. Na nas je, da bo tudi diskriminacija na podlagi živalske vrste čim prej zgolj še stvar zgodovinskih proučevanj.

dr. Zalka Drglin

Ljudje, prenehajte jesti živali

Božič je krvav praznik!

Božič naj bi bil najbolj miren in najbolj ponotrnanjen čas v letu. Morda tudi je, toda to na žalost to ne velja za okrog 12 milijard živali, ki jih bodo ubili prav za te praznike in to za golo človeško uživanje. Da bi bila stvar še bolj absurдна, to delajo tako imenovani kristjani v čast rojstva Jezusa, Kristusa, odrešitelja vseh ljudi in duš ter kneza prihodnjega kraljestva miru na Zemlji. Praznične dni okrog božiča spremlja obligatorno, religiozno obarvano ubijanje milijard nedolžnih živali in orgije uživanja mesa, kar je živalski kanibalizem. Ne glede na to, da postaja kritika te tradicije vse glasnejša in vedno glasnejše tudi tožbe uživalcev mesa o zdravstvenih težavah, malokdo od njih pomisli, da bi zmanjšal količine mesa ali prenehal jesti meso.

Od kod tradicija živalskega kanibalizma v času božičnih praznikov?

Cerkev zase trdi, da jo je ustanovil Jezus in da jo vodi sveti duh po najvišji duhovščini na čelu s papežem, samozvanim »svetim očetom«. No, ta ista cerkev je v teku zgodovine uvedla praznik božiča, ki ga prvi kristjani niso poznali in niso slavili. Božič, rojstni dan Jezusa, se je pojavil šele kasneje, uvedla pa ga je na novo osnovana rimska cerkev s papežem na čelu – lahko bi se reklo sekta, ki se je odcepila od cerkve

prvih kristjanov. Rimskokatoliška cerkev je uvedla božič in določila datum, ki je bil v rimskem cesarstvu znan kot dan rojstva boga sonca Mitre. Njegove vernike je vodil veliki svečenik z nazivom »pontifeks maksimus«, ki ga danes nosi njegov domnevni naslednik – papež rimskokatoliške cerkve.

Kot vidimo, je cerkev prevzela praznik današnjega božiča iz mitraizma in mu dala novo vsebino, vendar v veliki meri ni spremenila običajev in ritualov ubijanja živali ter konzumiranja njihovih teles. Tradicija božičnih praznikov in ritualov torej nima svojega začetka pri Jezusu in njegovih prvih sledilcih, temveč začetki datirajo v čas, ko je krščanstvo prevzelo običaje drugih verstev.

Najvišja duhovščina s papežem na čelu zavaja svoje vernike že stoletja tako, da se skriva za svetim duhom,

Jezusom, Kristusom in Bogom Očetom, govoreč vernikom, da so njihovi namestniki na Zemlji. Če želimo, da se preneha z živalskim kanibalizmom, ne le v času božiča, bi moralo biti človeštvo najprej seznanjeno s tem, kaj je pravzaprav storil Jezus, katerega rojstni dan kristjani slavijo. Danes smo prepričani, da je bilo zanj najpomembneje, da se človeštvo vrne k načelom življenja, ki so vsebovani v desetih zapovedih in njegovem Govoru na gori. Njegov nauk je življenje brez nasilja do vseh, tudi do živali. On je graditelj miru, duhovni revolucionar, pacifist. Njegovo življenje in nauk pa temeljita na enostavnem zakonu, ki se glasi: »Česar ne želiš, da drugi storijo tebi, tega tudi ti ne stori njim.« To velja tudi za živali. Ko bodo ljudje to spoznali in tako živeli, ne bodo več verjeli duhovniški kasti in ne bodo nadaljevali s krvavim božičem in živalskim kanibalizmom.

Kdo je živalski kanibalizem razglasil za »božjo voljo«?

Zgodovinsko gledano je žrtvovanje ljudi ali živali v predpisanih ritualih ter s ciljem pomiriti jezne bogove skozi vso zgodovino izvajala duhovščina. Prvi profesionalni mesarji so bili duhovniki oz. mesarski poklic je bil istočasno duhovniški poklic. Tako ni težko razumeti, zakaj ljudje ubijajo živali in zakaj jedo njihova telesa. To je povezano z duhovniško tradicijo in nima nikakršne zveze z božjo voljo. V verstvih so obstajala žrtvovanja ljudi in živali z namenom, da bi pomirila jezne bogove, slavili pa so jih z uživanjem tako imenovanega žrtvenega mesa. Na čelu slavja in živalskega kanibalizma je bil vedno duhovnik – mesar, katerega dolžnost je bila z nožem ubiti določenega človeka ali žival, razkosati truplo in zažgati posamezne dele na oltarju. Torej ni bilo celo truplo dodeljeno, da zgori za pomiritev bogov, temveč je duhovnik najboljše dele vzel zase, ostanek pa je dal osebam, ki so skrbele za nabavo žrtvenih živali, pripravo žrtvenega oltarja in rituala.

V bibliji so tudi zapisi v smislu »naj dim gorenja živali deluje na boga kot pomirjajoči vonj.« (Mojzes 8, 21, 2, Geneza 29, 18, 4, Eksodus 28, 2). Če je nekaj takšnega zapisano v bibliji, morajo cerkveni verniki pod grožnjo večnega prekletstva verjeti, da je to božja volja, ki jo je treba izpolnjevati. Zaradi tega jim ne pade na pamet, da bi razmišljali o tem, ali so te besede v bibliji resnično božje besede ali morda besede, ki jih je v toku časa vstavila duhovščina, ki je služila in služi bogu podzemlja – Baalu. Verniki so bili prepričani, da žrtvovanje mesa z zažiganjem ljudi ali živali na oltarju služi začasni prekinitvi božje jeze. Za duhovnika, kot izvajalca rituala, je uživanje mesa pomenilo blagoslov in nagrado, za vernike pa dovoljenje za uživanje na festivalu človeškega in živalskega kanibalizma. Marsikaj, kar se je izvajalo v času rimskega cesarstva, se izvaja tudi v 21. stoletju, v času božičnih praznikov.

Od versko-prazničnega do vsakodnevnega uživanja mesa

Navada vsakdanjega uživanja mesa ima svoj začetek v versko-praznični tradiciji, ki so jo izvajali in do danes ohranili duhovniki. Rimskokatoliška cerkev je od svojega nastanka v 4. stoletju ozko povezana z našo kulturo in je tako vplivala na prehranjevalne navade svojih podložnikov. Tako je na primer dan Jezusove smrti stoletja veljal kot brezmesni dan, toda ribe so bile vedno dovoljene. Zakaj? Cerkev je rekla, da riba ni meso, torej se jo sme v petek jesti, in verniki so to prevzeli, ne da bi se vprašali, kdo si je izmislil tak nesmisel! No, cerkev spreminja svoje mnenje, kadar ji to ustreza. Petek je bil nekoč dan spomina na Jezusovo smrt na križu in verniki so se morali postiti. Danes cerkveni kristjani petek živijo drugače. Cerkev se je prilagodila duhu časa in z njo njeni verniki. Videti je, da je cerkvi pomembnejši duh časa, denar, oblast in ugled. Vse

to so atributi boga podzemlja, Baala, ki je zahteval žgalne daritve, nima pa nikakršne zveze z načeli Jezusa iz Nazareta, čigar rojstni dan naj bi za božič slavili.

Kljub znanju in velikim dosežkom večina ljudi še vedno sledi pismoukom in duhovščini. Družba se je na nek način osvobodila psihičnega in fizičnega suženjstva duhovniški kasti, tako da se je država ločila od cerkvenih kultov in običajev, v praksi pa na žalost največkrat vseeno nadaljuje s krvavimi in okrutnimi cerkvenimi običaji.

Toda človeštvo, za razliko od prejšnjih generacij, živi v mogočem časovnem preobratu, v katerem vedno glasneje odmeva klic: Smrt živali je smrt ljudi! Ljudje, prenehajte mučiti, ubijati in jesti živali, ki so del celotnega stvarstva in s tem del vas samih. Apostol Pavel je v enem od svojih pisem zapisal: »Kar seješ, to boš tudi žel!« To ni nič drugega kot: »Kar si storil enemu od najmanjših, si storil Meni (Kristusu) in ne nazadnjem samemu sebi.«

Moris Hobljaj, teolog in sociolog

Živalim prijazno nakupovanje kozmetike in čistil

Pri nakupovanju kozmetičnih izdelkov in čistil se pogosto soočamo z dilemo, kateri proizvod oziroma znamka je/ni testirana na živalih. Nekatera podjetja izrecno zapišejo na embalažo, da izdelek ni testiran na živalih, nekatera tega ne omenjajo, čeprav se testiranja ne poslužujejo, veliko pa jih uporablja teste na živalih in se s tem ne hvali. Slovenski trgovci pomanjkljiv prevod opisa tujega izdelka pogosto prelepijo čez izvorni zapis na embalaži in se tudi zato ne moremo prepričati, kaj kupujemo z vidika odnosa do živali. Organizacije za zaščito živali po svetu objavljajo ažurne sezname podjetij, ki svoje izdelke testirajo oziroma ne testirajo na živalih, a ti sezname niso docela uporabni za slovenski trg, ker številnih naštetih izdelkov pri nas ni naprodaj. Seveda tudi na slovenskem trgu obstajajo specializirane trgovine, ki ponujajo pretežno ali izključno živalim prijazne izdelke. Vendar pa večina ljudi nakupuje v velikih trgovinah v nakupovalnih središčih. Ni mogoče pričakovati od nekoga, ki živi na obrobju Slovenije, da se bo pripeljal v Ljubljano samo zato, da bo v specializirani trgovini kupil čistilo ali kremo, ki nista testirani na živalih. Veliko ljudi še zmeraj ne uporablja interneta za nakupovanje.

Ob priporočilih za živalim prijazno nakupovanje kozmetike in čistil se poraja veliko tehničnih pomislekov, o katerih bi bilo potrebno oblikovati in izmenjati utemeljena stališča. Nekateri okoljski certifikati so bolj, drugi manj zanesljivi in strogi, odvisno pač, kdo jih podeljuje. Nasploh je problematičen njihov nadzor po pridobitvi. Informacija na embalaži je lahko tudi zavajajoča, čeprav si v globalni konkurenci danes katerokoli podjetje najbrž težko privoščijo izgubo zaupanja potrošnikov ob razkritju tovrstnih prevar. Najmanj živalim prijazni so verjetno izdelki srednjega cenovnega razreda, ki so najširše dostopni in jih proizvajajo velike korporacije; te si testiranje na živalih v velikem merilu lahko privoščijo. Manjši proizvajalci nimajo sredstev za laboratorije in teste, zato pa so sestavine njihovih izdelkov lahko zelo vprašljive. Odsotnost živalskih sestavin v izdelku po drugi strani samoumevno še ne pomeni tudi odsotnosti testiranja na živalih. Ko vprašamo za nasvet prodajalca, je lahko tudi sam zaveden glede ažurnih informacij o izdelku ali pa nam želi nekaj prodati za vsako ceno.

Kljub poplavi informacij se je skratka težko zanesti, da kupujemo etično, kar pa ne pomeni, da se lahko kar vdamo in opustimo to prizadevanje. Pogledati v samo proizvodnjo nam najverjetneje nikjer ne bodo dovolili, a bolje je vsaj kupiti izdelek, ki ima oznako na embalaži, da ni testiran na živalih, kot tistega, ki nima niti tega. Še bolje je kupiti certificiran izdelek in se prepričati na spletni strani izdelovalca, da ni testiran.

Vsak posameznik se na koncu sam odloči, kaj bo kupil, na začetku pa potrebuje osveščanje, da je razmislek o živalim prijaznem nakupovanju etičen in nujen, in pa čim več čim bolj zanesljivih informacij o tem, kaj je tozadevno v naših trgovinah naprodaj. Zakaj bi kupovali karkoli, če za podobno ceno lahko pokažemo sočutje do živali in svoje nestrinjanje z njihovim nepotrebnim mučenjem pri testih?

Čeprav so naša priporočila zajela tudi ponudbo specializiranih trgovin, se zato osredotočajo še prav posebno na ponudbo v velikih trgovinah v nakupovalnih središčih. Ne le, da tam nakupuje večina ljudi, tam je izbira tudi najtežja, saj so police prepolne izdelkov, kvalificiranega svetovalca pa je težko priklicati, medtem ko so v specializiranih manjših trgovinah praviloma prodajalke in prodajalci, ki prodajane izdelke bolje poznajo in se lahko bolj posvetijo kupcem.

Dobra novica je, da je že možno za večino kozmetičnih in čistilnih izdelkov najti živalim prijazno ponudbo tudi v velikih trgovinah, kot so Tuš, Mercator, Spar in Leclerc, pa četudi je na voljo le ena ali dve znamki. Dobra novica je prav tako, da so številne specializirane trgovine našle svoj prostor v nakupovalnih središčih in je dostop do bolj etične ponudbe povprečnemu potrošniku tako zelo olajšan. Še ena dobra novica je, da tovrstne trgovine odpirajo vrata tudi zunaj Ljubljane in v majhnih krajih.

Zahvaljujem se vsem članicam in članom Društva za osvoboditev

živali in njihove pravice, ki so posredovali svoj prispevek k seznamu in konstruktivne komentarje. Ne morem prevzeti osebne odgovornosti za verodostojnost vseh zajetih podatkov, saj gre za skupinsko delo, sem pa vse poslano mi podatke zajela in smiselno uredila ter zaupala v dobronamernost vseh sodelujočih. Prav tako ne morem jamčiti, da so navedeni izdelki kakovostni, saj jih nisem mogla osebno preizkusiti. Seznam seveda ni izčrpen. Če spodaj navedenim izdelkom ne zaupate, se o etičnosti proizvajalca lahko prepričate na njegovi spletni strani in preverite, katere certifikate od spodaj naštetih je pridobil. Če boste primerjali spodnji seznam z obstoječimi podobnimi sezname, upoštevajte, da se politika proizvajalcev pod pritiskom javnosti in zakonodaje spreminja in da nekaj let star seznam ni več merodajen. Nekateri od zajetih izdelkov vsebujejo živalske sestavine, in če je to za vas nesprejemljivo, se jim boste izognili. Za nekoga, ki o etičnem nakupovanju doslej niti razmišljal ni, pa bo pomemben prvi korak, da bo kupil izdelek, ki ni testiran na živalih, namesto tistega, ki so mu ga kot »najboljšega« nezavedno vcepili mediji, ali najcenejšega. Ne prepričevati že prepričane, ampak doseči neosveščeno večino je poglavitni namen teh priporočil!

Živalim prijazna nakupovalna priporočila lahko v celoti preberete na naši spletni strani: www.osvoboditev-zivali.org

dr. Cirila Toplak

Komu je namenjena Zdrava televizija?

Zdrava televizija je za tiste, ki jim ni vseeno za Zemljo. Za živali. Za ljudi in za naš jutri. Namenjena je ljudem, ki iščejo svoje poti in resnične odgovore. Veseli so je vsi, ki hočejo nekaj storiti za živali, naravo, ljudi in zase. Pomaga graditi boljši svet.

Kaj vam prinaša Zdrava televizija?

Na Zdravi televiziji boste našli oddaje o živalih in ustvarjanju spoštljivega odnosa do njih. S čudovitimi reportažami vas bo popeljala v Deželo miru. To je izreden projekt, ki že več kot 10 let teče v Spessartu, v južni Nemčiji. Uživali boste v čudovitih posnetkih živali, ki živijo brez strahu, da bi jim kdo hotel kaj žalega. Očaralo vas bo njihovo zaupanje in predana nega ljudi, ki skrbijo za ta košček zemlje ter njene prebivalce. Navdušilo vas bo, kako uresničujemo naše prastaro hrepenenje, da bi z živalmi živeli v prijateljstvu in sožitju.

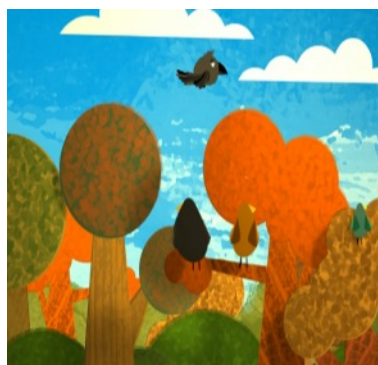

Z vegetarijanskimi in veganskimi kuharskimi oddajami bogati pestrost naših vsakdanjih in prazničnih jedilnikov. Z njimi lahko razveselite tudi prijatelje in znance.

Prinaša vam pogovore o duhovnih temah. Presenetila vas bo moč besed. Navdušila vas bo preprostost sporočil. Spomnili se boste, da ste to že slutili, morda celo vedeli. Opazili boste, da razmišljate več in z večjo lahkoto, da razvijate zdravo kritičnost in uživate v večji dinamičnosti svojega življenja.

Osvetljuje pot do uresničenja visokih idealov, ki jih cenite. Krepi vašo moč, jasnost in odločnost, pri tem pa vam pušča vso svobodo mnenj in odločitev.

Žaromete usmeri tudi v bolne točke naše družbe. Razkriva vzroke in posledice. Pomaga, da se ponovno vprašamo: Mar res hočem, da se to dogaja? Pod vprašaj postavi mnoge tradicije. Vendar ne obsoja. Spoštuje svobodo vaših prepričanj in vam v celoti prepusti ustvarjanje lastnega mnenja.

Ne zaziba vas v svet življenja drugih. Odpira vam vrata v vaš lastni svet. Kaže poti do uresničenja vaših lastnih ciljev. Pokaže vam, kje lahko začnete, in spoštuje vaše odločitve.

Prinaša vse, kar ste iskali že od nekdaj. Tisto, zaradi česar ste preklapljali kanale in iskali nekaj zanimivega. Tisto, kar od nekdaj veste, da je pomembno, pa o tem nihče ni govoril.

Stopite v svet Zdrave televizije. Postanite tudi vi del tega zdravega prizadevanja. Občutili boste, da niste sami in da gradite nekaj velikega in pomembnega.

Program Zdrava televizija lahko spremljate v kabelskih omrežjih **T-2** (na kanalu 178), **Amis** (na kanalu 069) in **Siol** (na kanalu 140).

Program poteka v treh časovnih sklopih:

- od ponedeljka do petka: 7.00 do 10.00, 16.00 do 19.00, 21.00 do 24.00
- ob sobotah, nedeljah in praznikih: 16.00 do 20.00, 22.00 do 24.00
- program poteka v deljenem času s televizijo **ViTel**, katere program lahko spremljate izven navedenih terminov.

Zimska juha iz fižola in ječmenove kaše

Sestavine: 250g suhega fižola, 100g ječmenove kaše, 1 glavica čebule, 100g korenčka, 100g korenine zelene, olivno olje, rožmarin, peteršilj, sol, poper

Priprava: Na oljčnem olju prepražiti čebulo, korenček in zeleno ter dodati rožmarin in fižol, ki smo ga predhodno namočili. Dodati vodo in pustiti, da se fižol skuha. Ko je fižol kuhan, oddvojiti malo količino, ostanek zmiksati. Dodati kuhano ječmenovo kašo in preostanek fižola ter pustiti, da se vse skupaj prekuha. Pri postrežbi juho posuti s peteršiljem in pokapljati z olivnim oljem.

Pečenka

Sestavine: 2 kosa svežega seitana, omaka iz soje, gorčica, česen, 5dl olja, sol, poper. Za prilogo: 1kg krompirja

Priprava: Komade seitana prerezati po dolžini na pol in marinirati preko noči v vroči marinadi: omaka iz soje, gorčice, česna in olja. Položiti v posodo za pečenke in dodati 5 dl olja. Zatem dodati očiščen in narezan krompir in peči 1 uro. Po potrebi se med peko lahko doda še več olja in marinade.

Sarma

Sestavine: 1 glavica kislega zelja; 1kg svežega seitana, 2 skodelici polkuhanih žitaric (riža ali ječmena), 0,5 skodelice nekuhanega prosa, 100g dimljenega seitana ali tofuja, 2 korenčka, 1 peteršilj, 1 mala zelena, 2 glavici čebule, 2-3 stroke česna

Priprava: Zrezke seitana, ki smo jih marinirali preko noči v sojini omaki, povaljati v moki in kratko popražiti. Narezati na male kockice ali zmleti. Dodati drobno nasekljani dimljeni seitan ali tofu, žitarice, naribano zelenjavo, ki smo jo kratko prepražili na čebuli in 4 žlice polbele moke. Vse dobro premešati. Polniti liste zelja, ki smo jih predhodno oprali v hladni vodi in jim odstranili debelo sredino. Na 2-3 žlicah olja segreti rdečo papriko. Odmakniti z ognja in dodati sarme ter zaliti z vodo, tako da so sarme prekrite. Kuhati 40 do 50 minut dokler zelje ni kuhano. Na koncu pomešati škrobno ali integralno moko z vodo, po potrebi dodati še sojine omake in vliti v posodo, ki jo potresemo, da se omaka razporedi. Kratko pokuhati in postreči s pire krompirjem. Kdor ima raje lažjo varianto, lahko seitan namesto praženja samo marinira in ga zmelje ali naseklja.

Ocvrti sojini medaljoni

Sestavine: 200g sojinih medaljonov, polbela moka, sojino ali ovseno nesladkano mleko, olje, krušne drobtine, sol, sojina omaka, gorčica, česen.

Priprava: Sojine medaljone kuhati v slani vodi približno 15 minut, dobro odcediti in ohladiti. Medaljone preko noči marinirati v marinadi iz sojine omake, gorčice, česna in olja. Povaljati medaljone v mešanici moke, rastlinskega mleka in soli (kot za palačinke) in na koncu v krušnih drobtinah. Drobline dobro pritisniti, tako da se zmes med pečenjem ne loči od medaljona. Zatem pražiti v vročem olju z obeh strani, da bodo zlato rjavi. Postreči s solato iz korenčka in zelene ali s francosko solato.

Solata iz korenčka in zelene

Sestavine: 500g korenčka, 300g zelene, majoneza brez jajc, limonov sok, sol, poper

Priprava: Naribati korenček in zeleno. Dodati majonezo, limonov sok, sol in poper in dobro premešati, da se vse poveže. Postreči s sojinimi medaljoni, zrezki iz seitana.

Veganska peciva

Pri vseh receptih lahko namesto sojinega mleka uporabljate ovseno ali riževo. Margarina je izključno veganska, kot prašek za pecivo se uporablja vinski kamen.

Muffini z bananami

Sestavine: 3 zrele banane, 110g margarine (ali rastlinskega olja), 225g moke za peko peciva, 50g sojine moke, 1 pecilni prašek, 2 vanilin sladkorja, 40g sladkorja v prahu, 1 žličica rozin, 200-250ml sojinega mleka, kalup za 12 muffinov
Opomba: Namesto banan lahko uporabite jabolka ali drugo sočno

sadje (višnje, jagode, nektarine, gozdni sadeži).

Priprava: Na nizki temperaturi počasi zmešati banane, nato dodati margarino (ali olje) in rozine ter pustiti, da nekaj časa stoji. Presejati moko, dodati pecilni prašek in sladkor v prahu, pomešan z vanili sladkorjem. Narahlo zmešati najprej ostale sestavine, nato počasi dodajati sojino mleko, mešati do povsem gladke mase, ki jo nadevate v kalupe. Peči okoli 30 minut.

Kremne rezine

Listnato testo: 300g moke, 250g margarine, sok polovice limone, malo soli, prašek za pecivo

Priprava testa: Zmešati vse sestavine, razdeliti na 6 delov in jih dati v zmrzovalnik za 5-10 minut. Nato jih čim tanjše (1-2 mm) razvaljati. Peči na 200°C vse dokler testo ne porumeni.

Krema: 2 litra sojinega mleka, 350-370g gustina, 200-250g sladkorja, 2 vanili sladkorja, 1/2l sojine sladke smetane, malo kurkume ali pol žličke žafrana (za barvo)

Priprava: Zmešati 100g sladkorja, vanili sladkor in kurkumo z 1,6l mleka in zavreti. Ostanek mleka in sladkorja zmešati z gustom ter počasi dodati vročemu mleku. Pazite, da ne nastanejo grudice.

Zmanjšati temperaturo na minimum in mešati 2-3 minute. Odstaviti in naj se masa ohlaja, vmes večkrat premešati. Stepsti sladko smetano. Ko se predhodna masa ohladi, ji dodati polovico stepene sladke smetane. 3 liste testa preliti s kremo, jo poravnati in dodati ostalo sladko smetano. Po vrhu dodati ostale 3 liste testa in potresti s sladkorjem v prahu.

Poljubčki iz orehov

Sestavine: 2 skodelici pol bele moke (tip 850), 2 skodelici mletih orehov, 2 vanilin sladkorja, 1 prašek za pecivo, ščepec soli, 1 skodelica olja, 1 skodelica sojinega mleka, 1 skodelica sirupa iz agave; za glazuro - 200g čokolade za kuhanje

Priprava: Mešati suhe, nato tekoče sestavine in zatem vse skupaj. Testo ne sme biti tekoče, ampak je treba z žlico v velikosti oreha nadev polagati na z margarino namaščeno posodo. Če je zmes pretrda, je treba dodati malo mleka, če je tekoča, pa je treba dodati še malo moke. Peči na 180°C okoli 10-15 minut. Ko so poljubčki pečeni, se lahko z ene strani namočijo v glazuro iz čokolade. Za glazuro segrejemo vse sestavine, da se čokolada stopi.

Zavitek iz lešnikov in pistacije

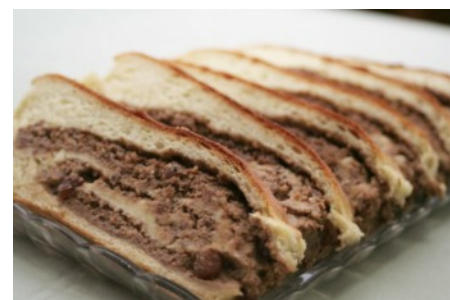
Sestavine: 380g + 8 žlica sladkorja posebej, 600ml sveže iztisnjene soka pomaranče, 200g očiščenih pistacij, 200g lešnikov, 2 žlički mletega cimeta, 200g margarine; 500g testa za zavitke

Priprava: Za sirup zmešati pomarančni sok s 380 g sladkorja in ga kuhati dokler se sladkor ne stopi in sirup malo ne prekuha. Grobo zmleti pistacije in lešnike s preostankom sladkorja in primešati cimet. Raztopiti margarino. Premazati posodo z margarino. Premazati list testa z margarino in posuti z zmesjo lešnikov in pistacij ter zviti in tako ponoviti dokler se ne porabi testo in nadev. Narezati zavitke na manjše komade in jih dati v pečico ter peči na 180°C, 50 minut, dokler se ne obarvajo zlato rumeno. Vzeti iz pečice in tople zavitke preliti s sirupom. Pustiti, da se ohladijo in potem do konca prerezati.

Orehova potica

Sestavine: za testo - 1kg polbele moke (tip 850), 4g svežega kvasa, 3-4 žlice olja, 3 žlice rjavega sladkorja, sojino mleko, ščepec soli, malo kurkume; za nadev - 700g mletih orehov

Priprava: Sveži kvas pomešati z 2dl toplega (ne sme biti vroče) mleka, 2 žlici moke in žlico sladkorja. Dobro premešati in postaviti na toplo, da naraste. Dobljeno zmes pomešati z moko in dodati sol, sladkor, olje, kurkumo in sojino mleko po potrebi, nato zamesiti gladko testo. Ponovno pustiti, da vzhaja. Nadev napraviti iz orehov, prelitih z vročim sojinim mlekom. Dodati sladkor, rozine in naribano limonino lupinico. Ko se testo dvigne za dvojno količino, ga razvaljati za debelino 2cm. Napolniti z nadevom in ga zviti. Dati v naoljen pekač in pustiti, da naraste, še okoli 15 minut. Peči 35 - 45 minut na 180°C.

Prevodi receptov z dovoljenjem društva Prijatelji živalinja Republike Hrvaška. Prijatelji živalinja so neprofitno nevladno združenje, katere cilj je promoviranje zaščite in pravic živali ter vegetarijanstva kot etično, ekološko in zdravstveno sprejemljivega načina življenja.

Prijatelji živalinja, Gajeva 47,
10000 Zagreb
www.prijatelji-zivotinja.hr

Vegetarijanska prehrana za dobro počutje

Delamo za naravo in živali
Lebe Gesund

Lebe Gesund

iBi

Original, ki tekne!

- * brez konzervansov
- * brez barvil
- * brez zgoščevalnih sredstev
- * brez regulatorjev kislosti
- * brez stabilizatorjev
- * brez zaviralcev oksidacije
- * brez emulgatorjev
- * brez ojačevalcev okusa
- * brez glutamata
- * brez sladil
- * brez laktoze
- * brez GSO
- * brez...

Mi nismo "Bio",
mi smo
čista narava!

Ugodno, ugodno, še enkrat ugodno!

Hin zur Natur

Tel: 01/ 505 57 99, 031/ 681 426

www.ibi-vegan.si * e-mail: info@ibi-vegan.si

Trgovina K NARAVI, Celovška cesta 87, 1000 Ljubljana

ZDRAVA TELEVIZIJA

TELEVIZIJA
ZDRAVA

Program Zdrava televizija lahko spremljate v kabelskih omrežjih **T-2** (na kanalu 178),
Amis (na kanalu 069) in **Siol** (na kanalu 140)

**Veliko zdravja,
radosti z ljudmi, kjer živite in delate,
harmonije z naravo in z živalmi,
prodornih misli in pozitivnega delovanja**

vam v letu 2013 želi

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice